

D O N A Ț I U N I Ț .

Preotul Dimitrie Duhovnicul, din cătunu Dridu-Movila ce aparține de comuna Dridu-Sărindarele, Județul Ilfov, plasa Mostiștea a construit, cu propriile sale spese la porța bisericii din acel cătun, o clopotniță de zid costându-l peste 2000 lei, se aduce mulțumiri Cucernicului paroh pentru o asemenea laudabilă faptă.

Domnul Anton Cană, perceptor al comunei Acsintele, Județul Ialomița, plasa Câmpul, oferind Bisericii din acea comună un rînd de vestminte preoțești în valoare de lei 70, i se aduce mulțumiri din partea Epitropiei acelei biserici.

Domnul Ilie Demetrescu Mirea, comerciant în București, făcînd donațiune bisericii Catedrale din Urba Câmpu-Lung, o candelniță de argint în greutate de 208 dramuri în anul 1883, una pereche sfeșnice de alamă în greutate de 18 kilograme în anul 1887, o candelă de argint în greutate de 150 dramuri ca din partea soției sale Maria în anul curent, i se aduce mulțumiri piosului donator.

Domnul Ștefan Petrovici Armis și sora sa Dîmna Anastasia Petrovici Armis, proprietari ai moșiei Jilava, Județul Ilfov, dînd din fondul D-lor 2000 lei pentru reparațiunea pe din afară a bisericii cu hramul Sînții Impărați din acea comună, li se aduce mulțumiri publice pentru aceste fapte creștinești.

Adresa Inalt Prea Sântitului Mitropolit al Moldovei și Sucevei D. D. Iosif Naniescu No. 1899 din 29 Noembrie anul 1888, prezentată St. Sinod în ședința de la 2 Decembrie acest an 1888, relativă la starea actuală a sântei Monastiri Némțul, pe care adresă sântul Sinod ascultând-o cu mult interes a decis ca pe de o parte să se comunice în copie Domnului Ministru Cultelor și Instrucțiunei Publice, iar pe de alta parte să se publice în jurnalul St. Sinod „Biserica Ortodoxa Româna“.

Inalt Prea Sântitului Arhiepiscop Mitropolit Ungro-Vlahiei, Primat al Romaniei și Președinte St. Sinod.

Inalt Prea Sântite.

În interesul celei mai înalte instituțiuni morale religioasă a Sântei Bisericei noastre naționale, creștină ortodoxă. instituțiunea monahismului, care s'a practicat în țerile noastre române de seccle în monastiri fondate de pioșii noștri Domni români și boerii din trecut și pe care acei fericiți binecredincioși fondatori le-au fost îndetrat și cu averi îndestulătoare pentru întreținerea monahilor viețuitori într'ênsele, pentru serviciul bisericeii cu neîncetate rugăciuni ziua și noptea și susținerea edificiilor, precum biserici, case de ôspeți, chiliele viețuitorilor monahi, infirmeriele (sau cum diceau bătrânii noștri bolnițele) pentru cei bătrâni și neputincioși, și cele lalte acareturi pentru economia casei, în care monastiri s'a întreținut și cultivat în tot d'auna simțul religios de către cei ce viețuiau într'ênsele, atât pentru ei

prin ne'ncetatele rugăciunii, cât și pentru cei ce veniați spre închinăciune cu evlavie și pentru tot poporul român locuitor în țără, Subsemnatul creș a'mi îndeplini o datorie sântă punând în vederea Sântului Sinod al sântei bisericei noastre autocefale ortodoxe române o cesiune de cea mai mare importanță religioasă prin comunecarea în copie pe lângă această a raportului prea Cuviosului Stareș al sântelor Monastiri Némțul și Secul de sub No. 172 din 29 Octombrie a. c. 1888, prin care se plânge arătând decadența în care a ajuns această sântă, mare și renumita monastire, împușinându se cu desăvêșire monahii din causă se că mnuai pot priimi pentru calugarire dintre cei mai tineri și ast-fel nu mai sunt monahi care să îndeplinescă diferitele ascultări și servicii necesare atât pentru biserica, cât și cele pentru economia casei.

Inalt Prea Sântia Vóstră precum și toți cei lalți frați Episcopi și Arhieriei cu toții cunoșteți marea importanță ce a avut această sântă și mare Lavră a Monastirei Némțului în țera noastră, până chiar în ȕilele noastre, prin renumele și pozițiunea ei și prin serviciile ce a facut bisericei și țerii în susținerea și propagarea religiunei noastre strămoșești prin răspândirea cărților religioase în limba noastră națională. Aici ca și în tóte sântele monastiri ale patriei, pe lângă cultivarea simțului moral religios, tot d'auna s'au practicat și faptele morale creștine evanghelice; aici nenumărată mulțime de tot felul de ómeni și din tóte clasele societăței noastre române au găsit adăpost și mângâere sufletésca și trupésca ca în cel mai sigur asil de scăpare în tóte nevoile vieții. Apoi, aici mai ales în această sântă monastire a Némțului, dimpreună cu cultura și practica religiei, părinții monahi viețuitori de mai 'nainte și până în ȕilele noastre aveați și deosebite ocupațiuni de lucrări (fabricate) folositoare întregii societăți române; aici până nu de mult au existat diferite fabrici, precum cea de postav, sați cum călugării și astăđi îl numese șaiac, din care nu numai ei se îmbrăcați ei și alora în țera il procurați, fabrici de confecționarea pot-

capiilor și culionelor, de croitorie, de cojocărie, de cis-mărie și cele-lalte, dar mai pre sus de toate acestea tipografia din sânta monastire a Némțului a fost renumită până în zilele noastre: acéstă tipografie îndestulă totă trebuința bisericelor din totă țera cu cărțile pentru serviciul bisericesc și alte asemenea scrieri teologice și morale. Căci aici mulți bărbați învățați găseau adăpost și toate necesariile vieții, și în liniște și simplitate sântă, sau cum diceau bătrânii n-ștrii, prostime sântă, ei se ocupau cu traducția și tipărirea a multe cărți dintr'ale sânt lor părinți, clasicii scriitori ai sântei bisericei noastre ortodoxe, și pentru mulțimea cărților ce eșiau din renumita tipografie a acestei sante monastiri Némțul, era tot acolo și un întins atelier de legătorie de cărți. Cu lucru la toate aceste fabrici, tipografie și legătorie de cărți, erau ocupați călugării monahi, și frați *pentru sânta ascultare în numele lui Dumnezeu, spre mântuirea sufletului.*

Pe lângă toate acestea era și o bogată bibliotecă de cărți atât streine în diferite limbi cât și de acelea ce se tipăreau în tipografia Monastirei; iar manuscriptele ce se conservau în acéstă bibliotecă erau cu deosebire prețioase între care traduceri din diferite limbi și ale sântilor Parinți de către părinții timpului din acéstă Monastire, care însă din nefericire toate aceste tesauere de literatură națională s'au prefăcut în cenușă la finele anului 1862, cu arderea Monastirei.

Ei bine, toate acestea astăzi nu mai există, toate au dispărut, căci mijlocele materiale nu mai sunt deși edificiul Monastirei s'a reînnoit cu multa greutate, grație stăruințelor repausatului Stareț Timotein. Dar cea ce este și mai dureros este că chiar serviciile religioase ale bisericei nu mai are cine să le îndeplinescă, preoți, diaconți, cântăreți lipsesc aproape cu desăvârșire; primirea la monahism fiind împedicată, cei în vârstă mai ténéră nu se mai pot primi, cei bătrâni mor pe fie-care di, așa că numărul monahilor s'a împuținat și se împuținează cu desăvârșire; cei din spitalul bătrânilor și neputincioșilor sufer și se prăpădesc ne-

având cine să le mai servescă, toți fiind bătrâni și neputincioși.

Dacă starea lucrurilor va continua tot astfel, apoi, pe această cale, curând peste puțină ani renumita monastire a Némțului nu va mai fi de cât cu numele. Această Monastire care, dupa cum am spus mai sus, a strălucit mai mult de cât un secol, dacă vom socoti numai de la fericitul Stareț Paisie, reîntemeietorul vieții monahicești, va rămânea numai cu numele în istoria bisericeii noastre ortodoxe române și a patriei némului românesc, și este dureros lucru a cugeta la asemenea stare de lucruri, când noi știm că din aceste Monastiri, Némțul și Secul și altele asemenea, au eșit cei mai însemnați Mitropoliți și Episcopi ai țerei, precum: Varlaamii, Dositeii, Iacobii, Veniaminii și alții asemenea Mitropoliți, și Pahomie cu Ioanichie Episcopi la Roman și alții pe la alte Episcopii, fiind că în aceste Monastiri se formau asemenea bărbați prin cultura morală practică, împodobiiți și cu științele teologice în care se învățau și și petreceau viața lor; aci, cum am spus mai sus, să adăposteati și se linișteau bărbați învățați ca Gherontie și Grigorie din zilele noastre, care totă viața lor și-au petrecut-o scriind, traducând și tiparind cu ajutorul fericitilor părinți Veniamin Mitropolitul Moldovei, Iosif înteuil Episcop de Argeș și altor bine-voitori și bine-credincioși patrioți, cărți bisericești, teologice și parintești, care fac podoba literaturii noastre bisericești de care cărți, Grigorie devenit în urmă la anul 1822 Mitropolit al Ungro-Vlahiei, n'a încetat a tipări până la sfârșitul vieții sale în sânta Mitropolie din București.

Aceste sânta Monastiri erau școla noastră națională a sântei bisericeii noastre ortodoxe de răsărit, unde se învăța cunoștința și practica moralei noastre religioase, se formau bărbații cei mari ai bisericeii noastre române-naționale, cum am spus mai sus, și se tipăreau cărțile cele mai însemnate bisericești și chiar istorice. Aceste sânta Monastiri erau asilul religiosității noastre strămoșești și ca niște citadele ale religiunii naționale ortodoxe, dar tot odată și ca un centru al

simțimentelor naționale unite cu cele religioase; căci aici erau adunați părinți monahi din toate provinciile locuite de români ca nicidecum reprezentanți ai aceleiași neam cu aceiași religioane strămoșască ortodoxă, și toți împreună trăiau în cea mai frumoasă unire duhovnică religioasă, întocmai după cuvântul psalmistului: „*iată acum ce este bun sau ce este mai frumos fără numai a locui frații împreună*“. Ați nu am apucat noi în zilele noastre chiar pe Stareții acestor Mănăstiri care erau de origine din diferite provincii românești? Starețul Dometian, român din Brașov; Starețul Neonil de origine Bucovinean, iar cel din urmă Starețul Timotei, încetat din viață în anul trecut 1887, Basarabian: toți români fără ură unii către alții și fără pretențiuni că unii ar fi mai români de cât alții, știindu-se români, călugări supuși sântei ascultări în numele lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletului și folosul aprópelui, purtând sarcinile unui altuia cu frica lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste.

Dacă împrejurările nestatorniciei lucrurilor omenești ale lumii acesteia, dacă greșalele și pasiunile unora din cei ce credeau ca lovind în buna stare acestei sante Mănăstiri din trecut, fac un serviciu țerei și poște și bisericei, dacă asemenea idei greșite și fapte vătămătoare au contribuit la reua stare de față a sântelor mănăstiri ale patriei și mai ales a acestei sante mare Mănăstire a Neamțului care a fost și încă este cea d'entăi dintre Mănăstirile patriei, apoi Prea sântiți părinți și frați, eu cred că noi cari suntem martori ai acestei triste stări de lucruri, nu ne este permis a sta indiferenți, ci avem încă datorie a întimpina cu măsuri prevădătoare progresul reului spre decadenta.

Monastirea Neamțului trebuie să existe și are drept la existență pentru gloria bisericei noastre române și pentru onórea patriei, mai ales că și acesta este una din bisericile făcute de marele Stefan și prin urmare unul din monumentele naționale istorice.

Măsuri de urgență trebuie luate ca monahii neapărat trebuincioși și pentru biserică și pentru întimpinarea os-

peților ce vin acolo și pentru căutarea bolnavilor bătrâni neputincioși și pentru cele-lalte servicii economice ale casei să se completeze în numărul reclamat de aceste trebuințe.

Să se fixeze spre exemplu un număr de trei, patru sau cinci-sute de monahi cu frații ce ar veni pentru toate monastirile pendinte de această mare lavră cu Secul, Pocrovul, Sihăstria, Vovedenia și Sihla : să se fixeze dic un număr stabil care să fie tot-dauna complet, completându-se neîncetat cu cei ce se vor primi din nou, bine înțeles că mai ales pentru serviciile bisericesti trebuie priimiți din cei mai tineri și cu bună știință de carte din care să se pótă alege și hirotoni preuți și diaconi; asemenea și cântăreții trebuie să fie ómeni în puterea vârstei care să pótă întreține și școla de cântări ale bisericei noastre ortodoxe a răsăritului precum a fost aici tot-dauna, nu bătrâni căduți în neputința care să nu mai pótă cânta nici în biserică, și pentru această dispozițiune subsemnatul crede că este bine a se face din partea sântului Sinod un apel călduros către Onor. Guvern prin mijlocirea Domnului Ministrn Cultelor și Instrucțiunei publice ca să se prevadă în budgetul Statului o sumă hotărítă pentru întreținerea acestor sante monastiri după necesitățile arătate mai sus.

Și când cerem acesta eu cred că suntem în drept a dice orí și cui : să nu se mire niminea cređend sau prefăcându-se a crede și pretextând că exagerăm, orí în numărul monahilor, orí necesitățile semnalate, că am cere adică mari sacrificii din partea Guvernului, din tesaurul public ; căci este cunoscut în genere în tótă țera că numărul monahilor care la această sântă monastire cu dependențele ei aci numite trecea peste una mie până nu de mult (până la secularizarea averilor) și toți aceștia erau întrebuințați în ascultările serviciilor ce s'au arătat mai sus, iar averile acestei sante monastiri erau îndestulătoare și pentru marele număr al monahilor și pentru

marele număr al oșpeților vizitatori închinători și pentru toate necesitățile economice ale tuturor schiturilor mai sus numite, pendinte de acesta, precum și pentru multe faceri de bine neprevădute.

Biserica dar cu monastirile nu cere pentru întreținerea ei mijloce ce ar proveni din niscar-va impozite de or și ce natură asupra contribuabililor, care pôte ar da ocaziune de nemulțumiri, ci cere dintr'al său, cere din reaeav sa adunată prin donațiunile străbunilor pioși și conservată de secole de către monahii care au viețuit în aceste sânte monastiri până astăzi. Tot din aceste averi sub-semnatul crede că biserica are drept să cêră și îmbunătățirea sôrtei a tot clerului mirean diu țeră, care chestiune astăzi este la ordinea zilei, și numai atunc donațiunile străbunilor pioși Domnitori și boeri din trecut închinete bisericei vor fi întrebuintate la adevărata lor destinațiune și în folosul tuturor la toate trebuințele țerei.

† Iosif Mitropolit Moldovei.

ΚΩΔΙΞ ΟΙΚΙΑΚΟΣ ΜΟΥ.

CONDICA A MEA DE CASA.

(Urmare din Naum Protosinghel).

Pré Sfințitule și de Dumneḃeu alesule Șteḃâne!

Dă pricină, ḃice, înțeleptului și mai înțelept va fi. Incă odata dar dați și mai mult nu adaog. Sluga Prea Sfinției Tale numai o aducere aminte fac datoriei ca un fiu al Patriei socotind; iar Pré Sfinția Ta veți lucra ca un miluit de Dumneḃeu cum te va lumina Dumneḃeu. Nici de vre-un răspuns al Pré Sfinției Tale am trebuința ci numai punerea în lucrare de s'ar face, socotesc lucru plăcut lui Dumneḃeu. Incă și de m'aș învrednici eu să pătimesc și vre un rău pentru cele ce sânt după Dumneḃeu, cu dragoste și cu bucurie aș primi. Înălțimea Sa dar și Pré Sfinția Ta și Dumnelor Veliții boeri, de aveți poruncă a să scóte grecii de la Monăstirile lor cele închinare la locuri streine, urméză negreșit fără nici o voe veghéta a implini înpérátésca poruncă. Și mai întâiu mai vârtos a curăți scaunele adică Episcopiile și Monăstirile Patriei de greci, fiind vrème priimită, care altă dată póte să fie cu anevoe. Și acéle Monăstiri închinare la locuri streine, pot să le ia din boerii Patriei supt Epitropii, cu orânduiala ce să va găsi cu cale; și prin sfatul deobște în scris a să hotărâ: ca de acum înainte numai însuși Monăstirile cele mari cari sunt închinare la locurile céle streine să aibă și să fie primiți Igment

de la acele locuri străine, iar nu și Metoșele lor cari sunt închinat la aceste Monastiri să aibă Igumeni străini, ci pământeni cu cuviinciosul embatic al lor, ca să nu să mai înmulțască iarăși Igumenii și Stăpânirile grecilor în pământul Patriei, care cu sfat de obște prin anafora să se arate Înălțimii Sale, arătând și pricina pentru care Monăstirile au ajuns la multă dărăpănare și cufundate în gréle datorii. Lângă acestea de iaste vre o bună râvnă de obște pentru Patrie, să se facă întăriri scrise ca de acum înainte, nici scaunul sfintei Mitropolii, nici scaunile Episcopești, nici în toate Monăstirile țării, nici în toate Monăstirile mici care sunt Metoșe Monăstirilor celor mari, să nu se primescă povătuitori de altă limbă, ci numai de patrioți credincioși.

Mare dărăpănare și vrednică de jale să vede și la Metoșele sfântului Panteleimon și însuși la ale Sfintei Mitropolii, care în anul trecut aflându-mă la Ploești, s'au întâmplat oș-care de le-am vedut cu ochii, însuși ca niște grajduri pustii cele din lăuntru acelor Metoșe, din care mergând după întimplare și la schitul Blejovia, Metohul Sfintei Mitropolii, am vedut că n'are nici măcar un gard prost în jurul bisericii, ci în amvonul bisericii era culcușuri și băligi de vaci. Și un gramatic ce am găsit acolo 'mi spunea că nici preot n'are biserica de sânt 6 ani și lăcuiitorii din prejur alérgă pe la alte sate pentru sfintele slujbe și alte nevoi sufletesti; în cât să cade a să îndatora și epistații Metoșelor ca în fiește care an să facă și meremetisiră, cate va fi cu putință.

Ce hal vrednic de lacrimi au și Metoșele sfântului Panteleimon! pentru care asemenea cu sfat de obște prin anafora, ar fi bine a să da voe și poruncă, de a să căuta așa-dămănturile toate ale tuturor sfintelor lăcașuri de la fericiti Citori cum s'au orânduit? cu cel fel de aședământ? de să hotărâsc calugări sau mireni? a căroră laudă cum că chivernisesc mai bine de cât călugării, să véde deșartă. Pentru toate dar bunele rândueli ale sfintelor lăcașuri silindu-te Prea Sfinția Ta, mare plată vei avea de la Dumnezeu, că

vedem mirénii înălțându-și case mari și hanuri de ziduri, de la céle dărapănate Metóșe. Póte să nu fie întocmai adevărată vorba care am auzit că Căminaru Trăsnea au luat prodosie numai pentru Monăstirea Gănseni taleri 30 de miu dându-o în arendă la alt mirén pe 10 de ani osebit de embaticul ce iaste dator pe fiește-care an; în cât sericătorii Patriei a să vedea din însuși patrioții ei. Langă acéstea vei ști Prea Sfinția Ta că fiind la unele biserici preoți văduvi, prin dare de bani, iati voe de la Protopopi a ținea mueri tinere în casă și a sluji neopriți ale sfintei Liturghii. Acéstă pildă am vedut' o în Ploestii, una făcută de proin Protopop Ter. la biserica sfântului Ioan de acolo și alta făcută de Protopopu L. la Sfeti Nicolae de la Isprăvnicat; în cât așa stricoară țințarul și înghit cămila. Iar de să întâmplă niște văduvi ca aceștia să aibă copii cel puțin o babă bătrână să aibă voe a ținea, sau a să părăsi de sfânta Liturghie. Sau de n'au copii a merge la Monăstire, sau a să chivernisi cu alte deprinderi mir nești, iar nu cu slujirea sfintelor Taîne. Sau pentru mare nevoie de preot și de alte pricinii (cum am citit la Monăstirea Hurezii niște pravili vechi scrise cu mâna), a fi lucrul atăta de acoperit în cât slujitorul sfântului oltar a nu da nici cea mai mică pricină de scandelă norodului și așa să îndrăznescă a să apropia la sfântul jărfelnic prin slujirea Sfintei Liturghii. Iartă, Prea Sfinte Stépâne, caci îndrăznesc ca la un parinte deobște și al slugii Prea Sfinției Tale, însă mă rog ca acéstă scrisóre de nimeni altul să nu să vadă ci numai însuși de Prea Sfinția Vóstră; iar prea sfintele rugaciuni și blagoslovenia Prea Sfințeniei Tale fie pururea cu mine.

1823 Februar 5.

Al Prea Sfinției Tale
prea mică slugă

N. Pr.

NOTĂ. Numai Prea Sfințitului Părintele Buzeeu, de veți socoti, puteți să o arătați spre zidirea celor coprindețóre;

nicî sã socotești Prea Sfinția Ta, cã sãnt prea ihtiat pentru Hurez, firește mulțumindu-më și cu un metoh mic și bun, și nu atãta pentru alta ci pentru mijloc sã scap de niște datorii și sã gãsesc loc de ořeș-care odihna ómenilor miei, cari dupã Dumneđeu la mine privesc.

Scrisóre confidențialã adresatã de Protosinghelul Naum Mitropolitului Grigorie în cestiunea Monãstirilor dișe închinatã, precum și a Ierarhiã țãrii, de a sã numi pe viitor Igumeni, Episcopi și Mitropoliți numai dintre patrioți. În urmã solicitã și pentru el a fi numit Igumen la vre-un Metoh.

Cãtre pre cinstitul și slãvitul Divan al Valahiei.

Prin Dumnéta prea cinstite și prea blagorodnice boiar, Pan Costandin Balãcenu Vel Logofet al țãrii de su-, mę rog ca acéstã smeritã și plecatã anaforã facẽndu-sę de obște cuno cutã la tot preã cinstitul și slãvitul Divan, sã sę judece dinpreunã de Dumnéta și de tot slãvitul Divan, fațã fiind și Prea Sfințitul Pãrintele Mitropolit și Prea Sfințitul Pãrintele Buzeu. Mai întãiu dar numele miei nu'l-am socotit de nicî o trebuințã a-l însemna într'acéstã anaforã ca sã nu socotescã cine-va cã spre vre-o laudã a mea am facut acéstã; cãci a face bine dupã putințã, datorie avem și dumneđescã poruncã; iar de a ne lãuda întru ceva, nimic de la sine-ne avem. Pentru aceã și Proorocul đice: „Nu nouã Dóune nu nouã, ci numelui tãu dã mãrire“. Datoria dar va înplui și preã cinstitul Divan, bunã rãvnã și osãrdie arãtãnd pentru lucrurile cele plãcute lui Dumneđeu care sãnt mai întãiu cele de suflet folositoare; știind cã nu avem aicea cetate stãtãtoře și sã cade sã cãutãm cea viitoare, de sãntem credincioși lui Dumneđeu și fãgãduinților sale pentru rãsplãtirea dupre faptele fieș-cãruia, de care sã cade credincioșii lui Dumneđeu în tot chipul a sã nevoi: „Cãci împãrãția lui Dumneđeu, đice, sã nevoește și nevoitorii o apucã pre ea“. Cum și înprotiva pecatului neîncetat a ne lupta: „Cãci trupul pohtește înprotiva duhului și duhul înprotiva trupului“. În cãt credincioșilor rãboiui le iaste pus înainte în tótã mësura aceștii vremelnice vieți, cã de și

greșim, să ne pocăim și să ne îndreptăm că scris iaste: „Întru ceia ce te voiți afla, întru acea te voiți judeca“. Mai vârtos că vrăjmașii noștri cei neveduți pururea priveghiază și ca niște lei umblă răcnind cautând pre cine să înghiță între carii sunt și acești doui prea mari vrăjmași: Lăcomia avuției și robia pântecelui. Pre acești doui vrăjmași Apostolul îi numește idoli și pre slujitorii lor închinători de idoli. Ajunge dar dîlei răutatea ei, dîce Sfânta Evanghelie. Ajunge și nouă cele-lalte pēcate, să fugim măcar de închinarea acestor idoli. Cu tôte că iarăși dîce: „Acestea să cădea a le face și acelea a nu le lăsa“, adecă a ne curăți de tot felul de pēcate. Iar pentru pântece, celor neputincioși pravila le dă voe și atuncea nu cad supt acestă osândă. Cine din cei bătrâni acum, ține minte pre cei bătrâni ai sēi întru atâta desfrânare la robia pântecelui? cine dintr'aceia pentru bani și alte avuții n'au băgat în sēmă vre-un deobște folos? Φθείρουσι, φθείρουσι ἤδη χρηστὰ ὀμιλία καὶ συναναστροφὴ κακὰ. Καὶ συνήθεια εἰς δευτέραν φύσιν μεθέσταται. Vedem cu ochii buna râvnă a moșilor și strēmoșilor noștri ca niște stele pre ceriți strēlucitōre, mulțimea sfintelor lăcașuri preste tot pāmēntul Patriei. Știut iaste celor ce au apucat în viață pe cei bătrâni ai lor, că n'au ajuns aceia nici odată întru atâta desfrânare la robia pântecelui; iar în dîlele cele slobode, veseliile și mângăerile chreștinilor cu mult mai pre sus au fost de cât ale necredincioșilor și ale ereticilor de care pomenește și Apostolul Iuda în Poslania sa. Nu în zidar dar și Mântuitorul mai nainte au spus, că în dîlele (vremile) cele de pre urmă să va (strica) dragostea a multora și: „Când va veni Fiul omenesc, ôre afla-va credinta pre pāmēnt?“. Ci o ticăloșie! că cei ce nu vor să intre, pe cei ce vor să între nu-î lasă, cum marturisește sfânta Evanghelie. In ce chip cu miî de maestri vrăjmașul cel nevedut să silește ca să împiedice mântuirea sufletelor nōstre, pentru acea Solomon dîce: „Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἀσεβῆς εἰς βάθος κακῶν κατατρονῆ, ἐπιργεταὶ δὲ αὐτῶ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. Cu miî dar de chipuri

și noi să cade să ne silim înprotiva neveduților vrăjmași ca să biruim măestriile lor cu ajutorul lui Dumnezeu.

Să vedem dar acei două numiți idoli cum să silesc înpotriva noastră? „Pre norodul mietii, dice, îl mănâncă întru mâncare de pâine slujitorii lor“, pentru altele făcând voe veghétă (acésta iaste pricina anaforalii). Iar ei ca niște pururea mâncătorii de carne, carnea o sue până la 10 și 12 parale ocaua iar fasolea o lasă de la 20 până la 24 parale ocaua. Asemenea peștele cel de obște de la 28 până la 36; morunul de la 50 până la 60 și icrele morunului de la taleri 5 până la taleri 6 și jumătate și mai mult. Pentru ca să mai scurtez dar cuvântul las cele-lalte și prețul lor a le socoti și a le judeca prea cinstitul Divan, pricină dând înțelepților mai înțelepți a fi. Și unde să fac acestea? au doar între lăcuiitorii păgâni? (carii în pământul lor toate le au mai eftine), au doar între lăcuiitorii Eterii? carii nu bagă în sémă posturile. Vai de creștinătatea noastră! Cu adevărat Dumnezeu pre cel ce-l iubește îl cértă, iar de simțim să ne judecăm pre înșine. Cu greți 'mă iaste a lungi cuvântul căci dese suspinuri 'mă strîmtoréză duhul.

Deci cu lacrămă mă rog milostiviți-vă asupra săracilor, milostiviți-vă asupra creștinătății, și pentru îndurările a toate Făcătorului nostru Dumnezeu, judecați cu scumpătate cele coprindetóre și, de găsiți cu cale, a face deobște anafora către Prea Înălțatul nostru Domn dinpreună făcând acestea știute și cunoscute și prea cinstitul și slăvitului Divan al Moldaviei ca dinpreună cu un cuget și cu o bună râvnă a să face o vecinică hotărâre prin domnești hrisóve de aicea și de acolo cu tari legături. Mai întâiu adecă judecătóriile ca un lucru dumnezeesc a să păzi sfinte și nemitarnice; al doilea, bucatele creștinilor într'aceste pravoslavnice pământuri, cele de post nici odată să nu fie mai scumpe de cât cele de carne (și mănânce fieș-cine ce va vrea dacă nu-l mustreză știința). Ca să nu fie creștinii cei strîmtorați siliți pentru greutatea caselor lor, și a chiverniseli, de nevoe a călca și la acéstea sfintele legi și posturile

lor cu suspinuri și cu lacrimi de strîmtóre a le face, ci cu dragoste și cu bucurie; Hotar a se pune c rnei, legumilor și peștelui, iproci. Socotind și ac sta, că peștele numai o oste-nel  are a'l prinde iar nu și de cioban, de f n, de simbrie, oerit, iproci. Numai la 100 de oca, pescarul c stig nd c te 2 parale la oca, c stig  taleri 5; c te 4, taleri 10; la 1000 de oca taleri 50 și taleri 100. A  doar Matrapazii și Precupeții s nt neguțitorii Patriei la acestea? Hotar să se pue fiește-c ruia. Iar de nu să mulțamesc neguțitorii pescari și precupeții, Visteria Patriei p te să g sasc  și să or nduiasc  omenii intr'adins, și câstigul va intra în Visterie de a pururea.

L ng  altele, hotar a să pune cum să v nd  țararii ori ce; și cum să se v nda t te la politiile țarii. Tot felul de iere a avea prețul îndoit al fiește-c ruia n m de pește, iar nu mai mult; racii, v rlarii dupa mărimea lor, numărul și prețul. Urm z  trebunț  a să  știința acestea și Stap nitorilor vecinii ai Dunarei, arat nd că limbile streine prin r zmir ți au izgonit berechetul din Patria nóstră. A să face scumpă cercetare și b caniilor, cu ce preț aduc mărfurile lor și cu ce preț le v nd în Patria nóstră. Asemenea și altor bresle, cum tab carilor și c rciumarilor, căci cine altul a făcut și t te măsurile lor mincinose iar ale cump r rei lor drepte? far  numai idolul lăcomiei de avuție. Puneți dar înainte, de găsiți cu cale, Mariei Sale că Impărații și Domnii cei vrednici de laudă, în multe chipuri s'au silit sa'și facă nume nemuritor în lume; unii adică cetăți zidind, alții Mon stiri f c nd, alții scóle  ndestr nd, și alții altele; iar Maria Sa și va face nemuritor nume cu ac sta care alții n'au făcut. Iată vreme bine priimit  cum  ice Scriptura; i ta milostivirea și bunatatea lui Dumnezeu au izbăvit Patria și de rușfeturile celor de bun neam adecă de miile care număra pentru caftane, pentru  nalt rea la cinste cu cuv nt și far  cuv nt și dob ndirea chiverniselii fieș-c ruia. Și preste t te acestea, au bine-voit dumnezeesca Pronie, a să hărăzi și Domn Pa-

triei dintru ai sei patrioți, și Arhipastor asemenea care are datorie pentru cele bisericesti toate a le pune în bună orânduială. În cât fără de nici o înprotivire de cuvânt ori ce bine vor vrea să facă Patriei pot să-l facă bine voind. Deci să ne spălăm fieș-care ochii sufletului cu lacrămile pocăinții că să putem fără de rătăcire a cunoște tot binele și răul. Să ni să adauge simțiri spre simțire, auz spre auz, inimă spre inimă și cunoștință spre cunoștință care mai vârtos să cuvin Căpeteniilor și Stăpânitorilor Patriei, spre răspuns bun la înfricoșatul Județ al lui Christos Dumneșu Mântuitorul lumii, și spre moștenire cu pace și fericita în pământul Patriei noastre cu blagoslovenia lui Dumneșu de bune sporiri întru toate. Știind acesta din Iisus Sirah fără de îndoire, că Dumneșu n'are trebuința de păcătoși; pentru acea și împărățiile lui Hanaan ca pre niște închinătoare de idoli le-au dat pierzării, înrădăcinând în locul lor pre fiți lui Israil și pre Israil iarăși l-au pedepsit pentru neascultarea sa. Au doar gol numele creștinesc poate să ne pue înaintea lui Dumneșu? ci Dumneșu voind mântuirea tuturor oamenilor în multe chipuri chiamă pre păcătoși la pocăință îndelung răbdând; iar când vede pururea petrecere întru rău și nici grija de îndreptare, înfricoșat lucru să vede a cădea în mâinile Dumneșului celui viu, ȳice Apostolul către Evrei. Pentru acea și prorocul Isaia au ȳis pentru Israil: Că de va fi norodul lui Israil ca nășipul mării, rămășița lor să va mântui că au doar în deșert, ȳice prorocul către Dumneșu, ai zidit pe toți fiți oamenilor? au doar în zadar ne lumineza luminătorii ceriului, fiind omul zidit spre viață vecinică? Au doar în zadar ne plouă norii? au doar în zadar ne rodește pământul? au doar în zadar răsufliăm în acest văzduh? au doar în zadar neîncetat curge apele spre adăparea noastră? au doar în zadar toate jivinele să supun omului și ne slujesc? au doar în zadar să junghe de noi jivinele spre desfătarea noastră? au doar în zadar sunt cereștile învățături? Iată martor în ceriul credincios. Au doar în zadar îngerii și toți sfinții ne-au marturisit adevē-

rul lui Dumneșeu? Μηδεὶς πλανήσθω, Θεὸς οὐ μωκτηρίζεται. Καὶ βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος κατάγεται, διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα. Să cade noue și iubitori de frați să fim și câte învață sfânta Evanghelie pentru judecata cea viitoare, iar preste tôte să ne aducem aminte de cuvântul Isaiei prorocul ce dice despre partea lui Dumneșeu, adecă Dumneșeu printr'ensul.

„Că de veți vrea și de mă veți asculta bunătățile pământului veți mânca iar de nu, iproci“. Și cel ce are urechi de audīt să audă. Mai mult nici mai adaug nici mă arăt ci rămăiti

al D-vóstră de și nevrednic
însă fierbinte rugător către Dumneșeu
și gata slugă.

Naum Protosinghel.

1823 Februar 16.

NOTĂ. Tot hotarul a tôte să fie pentru lăcuitorii țării, iar din prisosul celor de mâncare vrând a scóte și a vinde cineva într'altă țară, atuncea are voe fie-care a vinde cum să va putea tocmi cu muștereul cât de mult sau cât de puțin.

Relația dată de Naum Divanului țarei prin Constantin Balăcenu Vornicul țarei de sus, despre starea țarei la venirea noului Domn și Mitropolit pământén, prin care relație arată ce măsuri ár trebui luate pentru ameliorarea stărei triste a țarei în care o lăsase Eteria.

(Va urma).

C. Erbicenu.

INTERPRETAREA

*Canonul 61. al Sinodului Ecumenic din Trula,
ținut la anul 680 după Christos.*

Material privitor la popoarele din ambele Dacii, prin care se probează vechimea Creștinismului la Români.

„Ceî ce se expun pe ei la vrăjitori sau la ceî ce se dic Ecatondarhî, sau altora de felul acestora ca și cum de la aceia ar învăța ori ce ar voi de a li se descoperi lor, după cele hotărîte mai înainte de către Părinți despre aceștia, să cadă sub canonul de șase ani. La aceiași pedepsă se cuvine să se supună și ceî ce poartă după ei urși, sau animale de acestea, spre desfatarea și vătămarea celor mai simpli, spunând de noroc, de sôrtă, de genealogie și o sumă de astfel de vorbe, prin cuvinte de înșelăciune, și aceî ce se chiamă alungători de nourî și vrăjitori și filactirî și fermecători. Persistând în acestea și neîndreptându-se și neîndepărtându-se de la astfel de mes-teșugiri vătămătoare și păgânești am hotărît: ca cu totul să se arunce dela Biserica, după cum înderdic și sfințitele canóne. Căci ce participație pôte fi între lumină și întunec? după cum dice Apostolul, sau ce raport între Biserica lui Dumneđeii cu a idolilor? sau ce părășie pôte fi între un credincios cu un necredincios? în fine ce con-înțelegere pôte fi între Christos cu Velear?“

Acest canon ni pôte servi de motiv bine-venit pentru a dovedi că Creștinismul în tot timpul, chiar de la ivirea

lui, s'a luptat și se luptă și până în prezent de a desrădăcina din omenirea creștină tot felul de superstiții, fermecătorii, vrăjitorii etc., introduse în omenire prin ignoranță și sprijinite de cultul fals al Idolatriei. Este adevărat că la începutul răspândirii Creștinismului prin Apostoli și bărbații apostolici, ba și mai târziu, s'au făcut multe concesiuni din partea Religiei lui Christos față de păgânătatea, pentru că ținând socotelă de puterea moravurilor asupra omenirii, ar fi fost mai peste putință de a se închea și forma primele Biserici și Societăți creștine fără acele concesiuni, care purtau nume de condescendentă (*συγκατάθεσις*-*accommodatio*, pogoramânt). Nu se putea rumpe de o dată și definitiv cu păgânătatea, pentru că ar fi a se pretinde aprópe imposibilul de la natura ominească, care, știm din experiență, nu se poate desface și desbrăca ușor de trecutul său, de deprinderile învechite, de moravuri, datine, credinți și mai ales de egoismul etnic. Așa: Sfântul Apostol Pavel explica Iudeilor și li presenta Divinitatea creștină tot în relație cu Iehovah și nu făcea alt de cât a o completa ¹⁾. Când însă vorbi Grecilor în Ariopag el li declară că nu le aduce alt Dumnezeu, decât tot pe acela pe care ei îl adorați necunoscându-l și pe care el li-l descopere acum așa, după cum El a bine-voit a se face cunoscut ómenilor ²⁾. De asemenea: când s'a agitat cestiunea de căsătorie în creștinism, Sfântul Apostol Pavel iarăși a anunțat creștinilor dispensa: că femeia necreștină să sfințește prin bărbatul creștin, și din contra că bărbatul necreștin să sfințește prin femeia creștină ³⁾. Altfel, dacă nu s'ar fi făcut asemenea con-

¹⁾ În acest scop este scrisă Epistola Sf. Apostol Pavel către Iudei. Prin ea li dovedește că Iudaismul n'a fost decât umbră și introducere în Creștinism.

²⁾ Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὖ-
ρονεν καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπιγέγραπτο: Ἄγνωστω Θεῷ. Ὁ οὖν ἀ-
γνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Faptele Apost.
cap. 17. vers 23.

³⁾ Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγὼ, οὐχὶ ὁ Κύριος..... Epist. I către Corinteni, cap. VII vers 12, 13 și 14.

descendență din partea Bisericeii apostolice, cu greu s'ar fi putut obține acea miraculoasă înmulțire a creștinilor, aceea puritate în moravuri și aceea rigurozitate în actul sfânt al căsătoriei, ca mister. Chiar frecvența templelor idolești n'a fost absolut interzisă la început, ci Apostolii s'au mulțumit de o-cam-dată și numai cu asistența creștinilor la săvârșirea *frângerii pâinei*.¹⁾ Apoi venind vorba despre usanțele de cult și sacrificiile idolești, Apostolii i-au oprit pe creștinii veniți dintre păgâni de a se feri și abștinea de o-cam-dată numai de a nu mânca din cărnurile sacrificate idolilor, când să întâlnească cu rudele și cunoscuții lor din păgânătate; iar Evreilor nu li-au interzis cu totul circumcisiunea, de și era necompatibilă cu Creștinismul. Asemenea și de asemenea concesiuni și condescendenți au avut loc mult, la diferite popore, mai ales în epoca apostolică. Ce să mai dicem despre cele-lalte obiceiuri, datine și deprinderi păgâne cu care veneau îmbrăcați, ca în hainele lor, toți cei ce se converteau la creștinism din diferite localități și popore. Influența cea mai mare în reformarea și renașterea prin Creștinism a societății vechi păgână a avut-o citirea și explicarea Scripturei Noului Testament în Biserică, iar ca consecință a fost purtarea sfântă și neprihănită a predicatorilor primari ai Creștinismului. Membrii Ierarhiei Bisericeii primare au servit de modele, icône vii, pentru creștinii veniți de curând din păgânism. Tuturor toate se făceauă că macar pe unii se'i mântuiască. Când însă se forma și consolida o Biserică, când numera îndeajunși membri, datoria principală a Clerului consta în a desbrăca pe nesimțite și cu încetul societatea creștină de toate acele praxe ce nu erau de acord cu Sfânta Nouă Religie a lui Christos.

Cu cât numărul creștinilor mai mult creștea, cu atât și măsura interdicerei obiceiurilor păgânești, se întindea și era aplicată cu cea mai mare rigóre și severitate. De aceea

¹⁾ Consultă: Faptele Apost. cap. I, II și III.

vedem impunându-se curând epitimii ori pedepse canonice disciplinare asupra tuturor membrilor Creștinismului, fără distincțiune, fie cleric ori laic. Așa, erau supuși cei ce călcau prescripțiile obligațiunelor canonice la deosebite pedepse disciplinare, atât Creștinii cât și însuși Catecumenii.

Pentru acest cuvânt nu trebuie să se mire și nici să se curiozitateze cine-va când întâlnește în un scriitor Bisericesc, s'au chiar în unii din Sfinții Parinți, combătând, abuzurile creștinilor din secolele primare și următoare, obiceiurile și superstițiile cu care acei creștini venise din păgânătate în Creștinism. Puritatea moravurilor și reforma societăței ominești nu s'a efectuat în Creștinism de cât în timp, și cu multă luptă din partea Bisericei lui Christos. Nu cugetă cine-va drept când admite că creștinii primari erau tot atât de sfinți și în formă ca și în fond; dupre cum ar greși cine-va și astă-ăzi când ar profesa că în present i-ar fi suficient unul om să pórte numai numele și forma de creștin ș'ar neglija partea reală, renascerea internă prin Creștinism adică: a inimii și a minței, după sf. învățatură a lui Is. Christos.

Acuma dacă eunôstem că la început Apostolii și succesorii lor au fost condescendenți față cu păgânii ce veneau la Creștinism, dacă știm că această condescendență era cerută de timp și împrejurări, de natura omenească chiar, putem pretinde óre ca acele concesiuni și condescendenți, în cea ce privea ordinea și disciplina în moravuri, să se perpetue în Biserica lui Christos; putea óre Ierarhia Bisericescă să nu loviască prin legi scrise tóte acele datine, obiceiuri, moravuri ce veneau din păgânism, și care țineau în loc progresul real a renașterei omeneirii prin Creștinism? Nu, cea ce s'a și întemplat.

Canonul 61 pe care-l dăm în traducere și în care să combat în seculul al VII superstițiile populare, are de obiect prohibițiunea (oprirea) a o sumă de obiceiuri, care și până astă-ăzi în mare parte să găsesc mai ales în poporul nostru Românesc. Ș'apoi nici nu'i lucru curios ca acest canon să fie scris de St. Sinod direct cătră popórele din

Peninsula Balcanică și încă și acelor ce locuia și peste Dunărea. Dintre acele popóre acel predominant și care era creștin încă de demult, care a atras atențiunea Sinodului, a fost probabil poporul Român. Apoi prin Orient nu se întâlnesc decât rar țigani cu urși obiceiii ce se vede mai ales în Peninsula Balcanică și în special în țara noastră.

N'ar fi de loc dar imposibil a se susține că acest canon este scris de Sfântul Sinod spre a opri superstițiile ce predominau între Români și care erau cu totul opuse Creștinismului.

După interpretatorii acestui canon, Zonora, Balsamon și Aristen, rezultă că acele superstiții, ce le lovește canonul în secolul al VII, existau în timpul interpretatorilor adică în suta de a XII, XIII și XIV; ș'apoi pentru noi Români nici este lucru de mirare asemenea superstiții, pentru că exist și acum în masa poporului și vor exista încă mult, din cauza lipsei de cultură.

Cine nu știe că țaranul, ba și orășanul nostru se duce cu convingere la vrăjitori și la fermecători! Cine nu știe că din cuvintele îngăimate de vrăjitori ori fermecători, care în sine n'aun nici un înțeles și nici o urmă de adevăr, nici o putere vindecătoare sau prevestitoare în viitor, trag consecinți favorabile ori fatale pentru ei în cestiunea ce'i preocupă? Este adevărat că fermecători și vrăjitori au toate popórele, dar avem și noi Români, mai cu samă între țigani, rusnaci, babe și ómeni, ce'și fac o miserie lucrativă din această șarlatănie. Este o rușine pentru acei dintre clerici, cari sub formă religioasă bigotă exploatează prostimea prin o sumă de mijlóce neconforme cu demnitatea de cleric. De asemenea să probéză o lipsă, ori o ignoranță de datorie, când un cleric nu sfătuește pe păstoritul seú și nu caută al convinge că farmecele, discânteele, vrăjile nu sunt decât un mijloc necorect, dar seducător din cauza deprinderii, de ai smulge bani din pungă; Este o șarlatănie ne permisă de Creștinism, ne admisă de mintea sănătoșe și oprită și pedepsită de sf. canóne și le-

gile positive. Astă-dî încă. prin căutatul în cărți se profesază cu atâta tupet că să spune norocul și viitorul cuiva ca și cum ar spune ceva pozitiv. Pe la țară căutatul în cărți de prin orașe este înlocuit de babe prin căutatul în boghi, în apă, în palmă etc. etc., iar țigancele în ghioc, oglindă, și în apă. Tóte aceste superstiții exist astă-dî în neamul nostru, de și sunt condamnați la o epitimie canonică (pedépsă), ex-comunicarea la șase ani toți acei ce exercită acéstă meserie, precum și acei ce se duc la aseminea șarlatani, care profită numai de banii lor. Acéstă însamnă frasa greacă din canon... *πιπτέωσαν ὑπὸ τὸν κανόνα τῆς ἐξαιτίας*—sa cadă sub canonul de șase ani. După canonul 6 al Sinodului local din Anghira a cădea sub canon de șase ani însamnă: ¹⁾ „S'a părut (S-tului Sinod ca să se admită cei căduți) la ascultarea până la ziua cea mare (Sf. Paști), și după ziua cea mare să cadă trei ani și după alți doi ani să comunice, fără prosforă, și așa să ajungă la desăvârșit, încât să plinească tot terminul de șase ani“. Canonul 24 al Sinodului local din Anghira de aseminea condamnă pe vrăjitori și pe cei ce urmăză năravurile păgânilor: ²⁾ „.....s'au întroducând pe cine-va în casele lor pentru aflarea de doftorii, s'au de curățeni, să cadă sub canonul de cincî ani, după gradele hotărîte, trei ani de cădere, și doi ani de rugăciune fără proaducere“. In acest canon epimia de șase ani este numai de cincî.

Acest canon condamnă nu numai pe vrăjitori ci și pe zodieri. Așa Balsaman se exprimă. ³⁾ Alții întrebunțând

¹⁾ Ἐδοξε μέχρι τῆς μεγάλης ἡμέρας εἰς ἀρόασιν δεχθῆναι, καὶ μετὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν ὑποπεσεῖν τρία ἔτη, καὶ μετὰ ἄλλα δύο ἔτη κοινωνῆσαι χωρὶς προσφορᾶς, καὶ οὕτως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον, ὥστε τὴν πᾶσιν ἐξαιτίαν πληρῶσαι.

²⁾ Οἱ καταμαντευόμενοι καὶ τῆς συνηθείας τῶν ἔθνων ἀκολουθοῦντες... ὑπὸ τὸν κανόνα πιπτέωσαν τῆς πενταετίας...

³⁾ Ἄλλοι δὲ συνηθείαις ἐθνικαῖς προσέχοντες, περὶ εὐτυχημάτων καὶ δυστυχημάτων ἐρωτήσεις ἐποιοῦντο ἀπὸ ἀστρολόγων καὶ ἐτέρων, δαιμονιώδη μεταχειριζομένων ἔργα.

obiceiurile păgânești despre norociri și nenorociri făceau întrebări la astrologi și alții. usând de lucruri drăcești. Apoi mai spre finitul interpretarei acestui canon Balsamon (dice ¹⁾): „Ține minte că se supun acelorași epitimii și cei ce se duc la țigance și gacitoare în boghi, care vrajesc cu grăunță“. (Potli și Ralli. vol. III, pag. 67).

Că aceste obiceiuri și năravuri păgâne se referă și la poporul nostru, la locuitorii Daciei Traiane și Aureliane, ne mai convingem și din interpretarea Canonului 31 din Sinodul din Trula, după cum ne asigură Balsamon. Așa fiind vorba în canon de obiceiul preoților din Bisericile de prin localitățile barbarice, (τοὺς ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς ἐκκλησίαις ἱερεῖς) cariî voind a întrece dispozițiile canonului al V Apostolic, ce oprea pe preoți și diaconi a se separa de soțiile lor sub pretext de evlavie, ei credând a arăta o abstenență și mai mare se conînțelegeau cu soțiile lor de a nu mai trăi împreună, cu toate că stau tot în aceeași locuințe, cea ce da presupus mai mult la un act de fățarnicie, pentru care Sinodul a hotărît: de a nu trăi mai mult în contact cu soțiile lor, ș'apoi a se lăuda încă că duc o viață abstenenta. Zonora se exprimă. ²⁾. „Deci această părinții Sinodului acestuia admittend spre a economisi lucrul, pentru obiceiul selbatec și barbar a acelor preoți“. Acest obiceiu reu însedindu-se între ȧereii acestor localități în seculul al VI, pentru că altfel nu s'ar fi numit obiceiu în seculul al VII, Balsamon ne raportă că pe timpul seu, pe la finele seculului al unspredecelea și începutul celui al doispredecelea, voind a ști dacā încă mai subsista la acele popóre acel nărav ne spune. ³⁾. „Eu întrebând diferiți Epis-

¹⁾. Ἐγε δὲ ἐπὶ μνήμης, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις ὑποβάλλονται καὶ οἱ προσερχόμενοι γιτεντρίαις καὶ κοιτρίαις, ταῖς μετὰ κοιτῶν μαντευομέναις.

²⁾. Τοῦτο οὖν οἱ τῆς συνόδου ταύτης κατ' οἰκονομίαν δεξάμενοι, διὰ τὸ τῶν ἱερέων ἐκείνων βάρβαρον ἦθαι καὶ ἄγριον

³⁾. Ἐγὼ δὲ ἐρωτήσας διαφόρους ἐπισκόπους περὶ τούτου, ἀπὸ Ρωσίας ἐλθόντας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν Μητροπολίτην Ἀλκνίας,

copi despre acésta, venind din Rosia și încă și pe Mitropolitul Alaniei, mi s'a spus, că nu au putere cele cuprinse în prezentul canon în astfel de țări, și acestea fiind barbare. Ci dupre cum preoții noștri așa și aceia își au propriile lor femei și după hirotonie". (Ralli și Potli colecțiunea canónelor, vol. II, pag. 370).

În acest loc Balsamon amintește clar, că era un Mitropolit în Alania, că aceste țări erau considerate ca țări locuite de barbari, pentru că încă nu se terminase cu totul invasiunea barbarilor și țările acestea, încă tot erau espuse incursiunelor lor arbitrare; de acea Patriarhatul din Constantinopol se îngrija după putință de a cultiva Creștinismul Ortodox și peste Dunărea cu mult înainte, pentru cuvântul că aceste localități cădeaū în circumscripțiunea patriarhatului seū, după canonul 28 din Halcedon. În fine și pe timpul acestui Sinod ținut la 620, pentru regularea circumscripțiunei episcopatelor acestor locuri, se numeau episcopii dintre barbari (ἐπι δὴ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους); prin urmare nu fără cuvânt susținem că canonul 61 din Trula se raportă, mai în totalitatea conținutului seū, la noi la Români, ori Coloniștii lui Traian de a stérpi din aceste țări năravurile și obiceiurile păgâne, superstițiile și vrăjitoriile provenite din lipsa de cultură în care se aflau pe atunci aceste țări, și în care locuiau și descendenții din coloniștii lui Traian după cum se probéză de istoricii mai ales Bizantini. Dar pentru ca lucrul să fie și mai evident să trecem mai departe cu comentarea canonului Trulan. Tot aceliași pedepse trebuie să se supună și cei ce pörtă după ei urși sau astfel de animale spre desfatarea și vătămarea celor mai neculți... Pentru noi Români n'avem nevoie de a proba că în țările acestea se umblă cu ursul, că-l jócă pentru amuzarea și curiositatea publicului, că ursarii, de

ἐμαθον, μὴ ἐνεργεῖν τὰ τοῦ παρόντος κανόνος εἰς τὰς τοιαύτας χώρας καὶ ταύτας οὐσας βαρβαρικάς. Ἄλλὰ κατὰ τοὺς ἡμετέρους ἱερεῖς κάκεινους ἔχειν τὰς οἰκαίας γυναίκας καὶ μετὰ τὴν χειροτονίον.

unde li vine și acéstă numire acestei clase de țigani, se trântesc cu urșii, îi pun de calcă pe șele ori mijloc pe locuitorii ce se pretinde că sufer de durerea mijlocului, ori dacă voesc se nu se prindă de ei farmecele, apoi că împart pieri de pe urși pentru farmeci și mai ales pentru vindecarea de spaimă și friguri; Mai știm încă că mai în tot-déuna ursarii sunt asociați în voiajul ce întreprind prin țară de femeile lor, care și acestea au o meserie destul de productivă, pe lângă barbații lor, dau cu ghiocul, spun numele, sórta. ori norocul, caută în oglindă, închiagă apa, descântă etc. etc. și toate aceste le fac numai și numai pentru bani. Fiind dar acest fapt știut de noi toți, ne rămâne acum a ținea constatat numai că pe la 680, în țările Dacice, pe unde locuiau descendenții coloniști a lui Traian, exista exact acest obicei ori nărav popular și că de atunci se perpetua și până acum, cu toate rigórite canonice și pedepsele cu care erau amenințați cei ce săvârșau astfel de lucruri pagânești.

Zonora ne mai spune încă: „Și nu numai cele dișe le împedică canonul de a se săvârși, ci supune la aceiași pedepsă și pe cei ce umblă cu urșii... Căci și pieri smulge de la ei și le tund părul și din el dau femeilor ca preservativ, și (pretind) că ar putea să folosască în cât-va la de *diochiă*. Așa luând ele (femeile) acestea ca necesare, li dau lor (ursarilor) bani, și pretind ca pe fiii lor să'i pună pe partea dinapoi a fiarei, creștând că vor fi copiii lor privați în viitor de unele rele din cauza acéstă...“ Tocmai așa se întâmplă și până acum în țările locuite mai ales de noi, de Români. Iar Balsamon ni rapórtă lucrul acesta și mai amănunțit. „Să die că umblă cu ursul, cei ce se numesc purtatori de urși (ursari); cari scot floci de la cap și de pe tot corpul animalului, și tund și perii pe el și îi dau pe aceștia împreună cu flocii ca perservative (*φυλακτήρια*), ca unele ce ar avea putere a'i folosi în bóle și la *diochiă*. Ci încă și șerpi vîra în sin, acei ce se numesc țigani; unuia îi spun că'i nascut în di rē, iar altuia în stea bună și

le vestesc fericiri și nenorociri, și altele de felul acesta birfesc, care nu sunt demne de a le lăsa înscris. Să numesc alungători de nourî (Νεποδιώτται) acei ce adică vrăjesc de pe nori cele necunoscute multora; unii privind nourii și mai ales când, apunând sórele, devin mai roșietici, birfesc că de pe ei spun adevărul. Din cutare nour, ce ar sémăna cu porumbul, că are se i-se întemple o împrejurare celui ce întrébă, iar din cutare, ce ar avea forma unui om ce pórtă sabie, prevestesc rezboiú. Din altul ce sémănă cu leul, prevestesc o lucrare de afaceri împératești și alte birfele nepotrivite predic. Câți vrăjitori nu veđi pronunțând unii psalmi Dumneđești și amintind și nume de martiri, ba încă și chiar a Preasf. Născetőrei de Dumneđeú? Despre tóte acestea purtătorii de Dumneđeú parinții și învătătorii Bisericei au hotărít să fugim, și mai mult de cât alții D-đeescul Chrisostom, dicénd aceste înadins în cuvântul seú despre statue.

„Nu numai atárnători la gât, dar încă porți și descán-tece de ale lor, introduci în casă babe bețive și cântărețe și nu te rușinezi, nici roșesti, îngânfandu-te cătră ele cu atâta umanitate? Și cea ce'i mai greú în înșălăciune, este acésta că îndemnat să nu faci una ca acesta, dici, parand că te aperi: „Femeia acésta care cânta este creștină, și că nimic alt nu pronunță decât numele lui Dumneđeú“. Din acésta causă mai cu samă o urăsc și o desprețuesc, pentru că abuzaza de numele lui D-đeú, pentru că dicénd că este creștină, săvârșaste lucruri de ale idolilor (păgânilor). Dacă dracii ar pronunța numele lui D-đeú, încaltea sunt draci!“ Din acest citat a lui Balsamon mai rezultă lámurit că năravurile păgâne despre care tratéză acest canon subsist până în ziua de astă-đi mai în totul la noi la Români, și din cât știú și am observat în nici o parte alta din Creștinismul Ortodox nu s'au păstrat așa de complete ca prin țările locuite de Români. Fost-am dar noi Români Creștini înainte de Slavi, Bulgari, Unguri și Tataři? Nege, cei ce pot produce probe mai valoróse decât ale nóstre.

Să mai probează și confirmă cele susținute de noi și prin faptul că până astăzi țărani noștri, cari au vii și cultivă vii, când tórna întâiul ciubar de must în vas slobod un țipet de te asurdesc, adică chiue, lucru ce'î interzis de canonul 62 trulan. De asemenea și obiceiul că la lună nouă să ai bani în pungă; apoi s'a conservat și Rusaliile și Brumaliile cu totă prohibițiunea canonică (Ralli și Potli colecțiunea canónelor vol. II. pag. 448—452).

Am expus aceste, comentând canonul 61 din Trula, mai ales pentru că am convingerea că se referă conținutul acestui canon mai cu samă la noi la Români.

În Pravila Têrgovisteană citesc următoarele rânduri din comentariile făcute la canónele 60 și 61: „Nici se chieme și se pomenescă numele lui Dionis pe la teascuri, când calcă vinul, nici să ridă și să răcniască când bagă vinul în plithare. Iară Dionisie se chema pentru că este D-zeul ellinilor, învățătorul beției și dătătorul vinului, carele ș'a-cum fac țărani, neștiind ce fac“. Astfel să face alusie la obiceiul țărănilor noștri, care obiceiul fința și pe atunci, pentru că era ereditat în neamul nostru din totă vechimea.

C. Erbicenu.

SERBAREA ANULUI NOU.

În ziua de anul nou, M. S. Regele veni, ca de obicei, spre a asista la serviciul divin ce avea să se officieze în Sânta Mitropolie. La intrare în biserică, M. S. fu întâmpinat de I. P. S. Mitropolit Primat cu Crucea și Evangelia.

Sânta Liturgie fu oficiată de cătră P. S. Inocentie, Vicarul Mitropoliei, încunjurat de înaltul cler față fiind D-ni Miniștri și înalții demnitari ai Statului. La sfârșitul Liturgiei, P. C, Arhimandritul Dr. Pimen Georgescu, profesor la Facultatea de Teologie ținu următoarea alocuțiune:

Sire!

Popóarele creștine, salută cu bucurie începutul fie-cărui an. Tot ast-fel și poporul Român, dupe datina străbună, salută astă-dî începutul anului nou. De dimineță până în séră, fii României felicitându-se unii pe alții; copiii pe părinți, amicii pre amici și toți împreună felicită și rógă pe Dumneđeü pentru Majestatea Vóstră, fala națiunei noastre, care ați lucrat și lucrați ne obosit, pentru întărirea Statului și a Bisericei.

Biserica noastră, a cărei sórtă a fost tot-déuna strîns legată de a Statului, rógă ne încetat pe Dumneđeü, pentru pacea a tótă lumea și prin urmare pentru pacea Statului; căci de la pacea Statului, depinde și pacea ei, de la binele

Statului, depinde și binele ei. Biserica este convinsă, că numai prin pace, națiunile pot deveni mari, dezvoltându-se pe terenul culturii și al religiosității.

Cultura și religiositatea, sunt stâlpii cei mai puternici, pe cari se sprijinește existența Statului. Un Stat lipsit de religie și moralitate, nu poate exista, dupe cum nu poate exista el, fără legi și magistrați. A admite că forța fizică, ar fi suficientă pentru mântuirea ordinii sociale, prin această s'ar ataca demnitatea omului, ca fiindă inteligentă și liberă. Biserica este un aședământ eminent social; ea lăgă pe ómeni între sine și'i unește cu Dumneđeu ultimul fundament și scop al omului. Ea îndemnă pre ómeni la ordine și regularitate, atât pe terenul cugetării, cât și al vieții practice.

Ce se atinge de cultură, istoria ne dovedește că tóte popóarele au început cultura, cu religie. În special: cultura noastră națională și-a luat primele ei începuturi în biserică. Monumentele cele mai vechi literare naționale, sunt bisericicești.

Sire! Bărbatul religios este legat de Stat, și gata a face tot sacrificiul pentru binele comun. Soldatul care pe lângă respectul legilor militare, va ști se respecte și legile divine, va fi un brav luptător, gata de a apăra țara și onórea ei, chiar cu prețul vieții lui.

Fie Majestate, ca noul an, se fie un an de pace și liniște, sub care Statul Român, pe care Majestatea Vóstră prin conducere înțeleptă și prin eroism probat, l'ați rădicat la demnitatea statelor civilizate; fie ție: ca Statul nostru în decursul anului în care pășim, precum și în viitor, se înflorască prin cultură solidă, unită cu religiozitate.

Iar Tu Părinte Sântee, care conduci anii și vremile, protege cu puternicul Teu scut scumpa noastră țară și pe scumpul nostru Rege.

Să trăiți Majestate,

Trăiască Majestatea Sa Regina,

Trăiască Ilustra Vóstră familie Domnitóree.

După terminarea Liturgiei, Clerul înălță rugă cătră cel A Tot-Puternic pentru fericirea M.M. L.L.

Apoi M. S. Regele merse în apartamentele I. P. S. Mitropolit Primat unde se aflaū întrunite tóte persónele ce luase parte la ceremonia religiósă, spre a aduce Suveranului urări de anul nou.

I. P. S. Mitropolit Primat ținu în numele Clerului următórea cuvântare :

Sire!

Cu vrerea Celui Prea Inalt, în a cărui mână sunt anii și timpurile, începem astăzi anul 1889 de la Nașterea Mântuitorului.

Strălucind în lume Lumina Cunoștinței cu răsărirea Sólului dreptăței se începu o eră nouă în omenire. Suverani, popóre și individe, însuflețiți de puterea Lui cea datátóre de viață, sêvêrșiră fapte mărețe, și în acéstă di bine-cuvântata, toți de la mare până la mic, din palat până în colibă, se întrec aducând unii altora urări veselítóre.

Cu atât mai mult se cade să aducem astăzi cu toții din inimă urări de viață îndelungată, pacinică și fericită Majestăței Vóstre, a cărui Domnire, ca raré altele din istoria neamului nostru, prin înțelepciunea cu care V'a înzestrat Dumneđeū, este bogată de fapte mari pentru întărirea și ridicarea morală și materială a Patriei.

De aceea și eu, umilitul servitor al altarului lui Dumneđeū, cu respect depun la treptele Trónului Majestăței Vóstre simțiménte clerului de iubire și devotament, cu urare ca și anul acesta să se adauge la anii vieței și ai Domniei Majestăței Vóstre ca un an bine primit Domnului, ca un an în care, sub părintésca Vóstră Domnire, pacea, dreptatea, luminarea și buna-voire să créscă și să rodéscă pe câmpia românéscă, căci aceste bunuri întăresc temelía Sta-

telor și aduc adevărata fericire a popórelor și a individelor, iar cine le apară și le sporesce, lasă urmașilor o amintire neștársă și se rídică la nemurire.

Bine-cuvintéză Dómne pe Regele nostru Carol I!

Bine-cuvintéză Dómne pe Soția Sa Regina Elisaveta! susținătorii și de înflorire doritori ai sânteii nóstre bisericii.

Bine-cuvintéză Dómne România!

După acesta D-ni: Th. Rossetti, președintele Consiliului de Miniștri, în numele guvernului; Gr. Lahovari, președinte la Inalta Curte de Casațiune și Em. Grădiștenu, președintele Inaltei Curți de Comp-turi, în numele acestor Inalte Corpuri, aduse felicitările lor de anul noÛ.

M. S. Regele mulțumind pentru tóte aceste felicitări a respuns:

„La începutul anului, ântâiul Meu gând se îndreptéză spre scumpul Meu popor, a cărui fericire este în fruntea tutulor dorințelor și silințelor Mele. Rog pe DumneđeÛ ca să păzescă țara nóstră, în anul acesta, de tóte necazurile și să'i dăruiască o desvoltare liniștită, împácând díferitele aspirațiuni. Să dea Cerul ca speranțele Mele și căldurósele urări cari fac pentru D-vóstră și pentru toți Români, fără deosebire, să fie împlinite. Mulțumindu-vé din tot sufletul de bunele felicitări și de doveđile de dragoste ce ne aduceți, Reginei și Mie, la reînoirea anului, Vé salut dupe obiceiul strémoșilor, dícându-vé: „La mulți ani și cu DumneđeÛ înainte“.

Cuvintele Regelui au fost primite cu repetite strigări:

Trăiască MM. LL. Regele și Regina!

SCRIERA

IEROSCHIMONAHULUI ARHIMANDRIT CHIRIAC ROMNICEANU

] Cuprindend material pentru istoria modernă Națională și Bisericească a Românilor,

[PUBLICATĂ DUPĂ MANUSCRIPUL AUTOGRAF.

CUVÎNT ÎNGROPĂTORIŪ A TOT-DEUNA

*Aducătorului aminte, Patriarhului Grigorie Constantino-
poleos, carele s'au strigat cu glas mare, în Mitropolia
rusască a Mântuitorului.*

(Urmare Vești No. 9, anul al XII-lea, pag 611).

Astfel frații miei, Bisericescul Grigorie, s'au slăvit în patriarhiciasca lui viață, arătând scris în inima lui numele lui Dumnezeu, și numele Ierusalimului celui deobște. S'au schimbat fericitul ca cela-lalt Hrisostom din stăpânirea întinericului; de doao ori s'au dus la Setagora, nu să se odihnescă, începerea; ci ca să'și schimbe luptele lui. Acolo să făcea loc și iscălitură al singurului oraș; acolo scria cele ce s'au dat, și alte nedate folositore de suflet cărți ale lui; De acolo, asemănându-se după Prorocul, să întorcea iarăș ca un vultur înalt în Patriarhiciascul lui scaun. Aséme-nea dulce, după cum sórele după nori. Dar pē urmă la al treilea (rând) a Patriarhieii lui, la care au venit după cum să véde, numai și numai ca să móră pentru Hristos, au arătat

mai multa hotărâre, și al treilea nume, nume al adevărului, numele Dumnezeu omului Isus. carele scriindu-se în inima lui, prin necazuri era să străluciască și prin mucenicescul lui sânge, și să facă slava lui neuitată. „Și slava lui nu să va mai uita.“

12. Nu ăaste trebuința gândesc, iubiților, să arăt la creștineștile auziri ale vóstre, că lumea tótă și omul la tóte să chivernisésește după vécinicile socoteli ale înțelepciuneii a tot vădătoriului Dumnezeu, Impăratul vécilor, răsare și crește, împărății pléca, și înălță némuri, ține drumul sórelui, desface mările, prăpădește pământuri, mișcă firea tótă pentru cei aleși. Dintr'acéstă (Pronie) a dumnezeeshilor judecări, au izvorât și cea de față mișcare politiciască a Eladei la a treia Patriarhie a lui Grigorie; bătae, cutremur și frică s' ũ răsipit pretutindenea; pretutindenea arme, pretutindenea mórte, pretutindenea sânge nevinovat văpsésește curtea împărății! Bătrânul Patriarh cât putea și cât să auzia alerga să iconomiséseca céle nechivernisite întâmplări ale nemului, și întru aceia il urma cu pași mari slava martiriei sale. A venit săptămâna cea mare și vítézul Grigorie între varvaricești arme și strigéri și tăeri s'au sfârșit cu evlavie urmarea patimilor și lacrănilor slobozitorului lumii. Ajunge sfârșitul slăvita zioa învierii, și răsare împreună cu dânsa sórele slavei lui, după ce au isprăvit cu desfârșit meșteșug cântarile învierii, au mâncat pre sfinta masă paștele céle desăvêrșit prin taină; pentru care după cum stăpânul și dascălul Hristos au putut și el fericitul, să dică cătră arhieriei cei ce sluja și preoți. „Cu nădêjde au nadăjdut să mănânce aceste paști împreună cu noi, mai înainte de a pătimi eu“.

13. Abia au eșit din besérică, dar o prea înalte Dumnezeule! înălță acest cias și mintea nóstră și glasul mieu, ca să pocii istorisi smerita acéstă vitejie a Patriarhului! Abia au eșit din besérică, și iată nesmerițiile slugi îl răpesc cu sila și'l bagă într'o corabie întristată și'l pogórá într'o întunecată besérică, unde dintr'atâtea, veni să audă

necurmate suspinuri ale pedep-ii nevinovate; acolo găsește Patriarhul sfînta lui adunare dată în legături, și pătînesc pentru besérica lui Hristos; acolo în prea întunecatul loc au strălucit cîntea pietrilor de mult preț ale jertfelnicului, nu mai mult întru arhiericiasca lor strălucire, în muceniciasca lor vitejie; acolo îngerul prea înaltului, în vreme ce înputernicea pre Ierarhi nevadut cătră paharu martirii, să véde că au ăis tot-déuna cătră cei ce-i pedepsé pre ei. O! ómenî ai sângelui, ce sfredeliți și bateți cu biciul pre finerii mucenici! care pedépsă, orî mórte, orî viață, îi va despărți de dragostea lui Hristos; care bine, orî care răutate a vremelnicii vieți pófe sa'i grăbiască, să schimbe prea slávita credință; cu nesmerenia vóstră, întru care nádajduți sa'i chemați, întru zadar vă osteniți și blestematele vóstre limbî și mánile céle pline de sânge; cât de mult îi veți pedepsi atît de mult vă veți rușina, atît mai mult veți lumina cununa beséricii, pre care au vâpsit mai nainte cu sângele a tuturor mucenicilor nesmeriții (nepioșii) parinții vóstri; dar acum plătiți și voi măsura strămoșilor vóstri; paharul sfîntei urgiî umpleți până la cunună ca să vie preste capetele vóstre tot sângele cel drept ce s'au vărsat din robia mării până la slobozenia noului Sion, orașului lui Dumneđeii.

14. Iar mai pre urmă s'au ostenit muncitorii, fără să ostéscă rábdarea sfîntilor celor ce să muncea; înjurând și blestemând cei fară de lége, îi trimit la locul pedepsirei, sumă nenumărată, fără smerenie îi cuprinde scárbósele lor strigări, să sue pana la ethera (ceriú); dar vitejii sfîntii mucenici. rádicând ochii la ceriú, și vádënd, dupa cum întaiul mucenic Stefan, să rógă cătră Dumneđeii pentru beserica așteptand slava lor, învață pre prigonitorii lor, blagoslovesc pre vrájmașii lor și primesc cu mulțámire cea cu mult chin mórte a luptelor pentru învierea cea de a treia ăi; să spánzură pre lemn Patriarhul, Prea Sfîntitul Patriarh împreună cu cele trei creștete (corifei) ale sfîntei adunări (Sinod), și dupa acésta fură predate la jidovi sfintele lor

trupuri ca să-și bată și ei joc, și să arate și acum, cum că ei sânt feciorii celor ce au răstignit în slavă pre Domnul. Iar mai pre urmă smeritele lor mōște trăgându-se pē drumuri, s'au aruncat în mare, și sfintul Dionisie, prea smeritul păstor al Efesului și al beséricii și tot-déuna făcătorii de bine al Elladei, găsindu-se de mâni smerite să îngropă în rascrucea drumului, ca să rămăe în împărăția patriei lui purtătorii de biruințe și aducătorii sfintei adunări, care și acum să umbréză; nu va lipsi dar nici odată din beserica lui Hristos, fiind că porțile Iadului, nu o vor birui pre dânsa.

15. Pre tine dar, prea sfințitule Patriarhe, după ce te-ai slăvit după mōrtea muceniciei tale, te-ai povățuit încă mai departe dumneze'asca înțelepciune ca să întinzi mai mult slava besericeii lui înălțându-se, iubiților, ca și Petru pre talazurile mării și slujindu-se de blânde ape, smeritul mort fuge cătră crucea nebiruitului semn al Roșilor (Rușilor), și sa apropie de corabia celui de un neam om iubitorii de Dumneđu smeritul rob, al căruia nume să va p meni în istorie, după cum și numele iubitorii aceia de Dumneđu muere, care au îngropat la Megarida mōștele minunatului Fochion. Smeritul corabierii vede pē Patriarhul, il cunōște, il răpēște, il trimite, il aduce, il încrede la acest sfint al smereniei; o adâncule al bogăției Dumneđeștei înțelepciunii! Aici, frații miei, bagați de sēmă chiverniséla lui Dumneđu; multe orașe și locuri au stăut fericite, fiindcă s'au ales de la cerii, ca să lăcușcā sfintele streine mōște: insulele Lipare le-au ales întru zadarnică lăcuință sfintele mōște a apostolului Varnava. La ostrovul căpeteniilor (corfilor) au întins prin mare sunetele lui purtătorii de Dumneđu, sfântul Spiridon; și besericescul Grigorie au ales vistieria cea bună (Odesa). Dar cel mai minunat lucru ăaste, că acum după atâța veci, rădică iar și Patriarhul, prin minunete sēmne, pre minunatul și neclătita legătură, care ăaste între greciasca și între rusasca beserică: și împăratul rusesc, iubitorul de Dumneđu, au

împreună cu credința pre aceste două sfinte beserici. Sfântul Vasilie Vladomirul au primit și botezul și mirésa lui de la Constantinopolis, și de la Constantinopolis au vădut Rusia, neîncetata lumina credinței, și pre cea dintâi smerită împărătésă a ei, fericita Ana, pre făcătórea de minuni, și atunci întru norocire grecésca beserica au dat laude și minuni de la Constantinopolis, ca un amanet al dragostei lui în beserica rusască. Dar acum la nevoile ei da iarăși la socotéla ei alta comóra, pre Patriarhul Constantinopoleos. Cătră tine mi sa pare, că dice smerita acésta maică, cătră sfînta și apostolésca feciórá a ei, cătră tine prea iubita mea soră trimiț și acéstă comóra a mea în dîilele durerei méle; tu ești rásuflarea mea, odihna dreptăților méle; sfântul acest părinte, tãindu-se de gonitoriî credinței tale, să apropie și mort iângă umbra ta; propoveditoriu și slugă pentru smerenie, care să gonéște și să ocăraște în tot némul lui. De multe ori multe voiri ale credincioșilor te-au slujit; priméște sora mea pre Patriarhul cu smerenie, ca pre un partaș al dascalilor înțelepciunii tale și pomenéște legăturile mele, care le rãbd până când să vor plini și vremele némurilor.

16. Și adevérat, sfînta beserica cea rusască au auzit glasurile maicii ce-i să iânguiaște; Teohrist partașul sfântului Vladimir smeritul apărător catoliceștiî besericii lui Hristos, marele și însuș stăpânitoriî afoterator Alecsandru Pavlidis, de vréme ce cresc sémnele marei lor înțelepciunii în pãmântul celui stăpênitoriî, unde nici de cum nu scapătă sórele, întru acésta să asemenéză cu smeritiî strămoși ai lui, și la smerenia lui Dumnezeu, împărătésca și cea cu mare dar a lui dréptă să sfințéște, și acum cu iubitóarele de Dumnezeu faceri de bine ale ei înbracă strălucit pre vrédnicul de laudă Patriarh cu pietre de mult pret, cinstéște sfînta lui grijă (îngropare) cu cheltuiála neîntristaciósă. Primește cu vitejie și face bine părintéște nenorocțiilor greci, celor ce au fugit împreună cu Patriarhul supt ari-

pile vulturului, singur stăpânitorii; iar prea sfințita adunare (Sinodul) a Rusii chivernisând, priméște pre prea sântul mort în sânul beséricii ei, și prin sfinții ei slujitori încununéază mormântul lui cu sémnele smereniei. Vitéjii Rossi, arata tótă smerenia smereniei cătră părintele cel de obște al pravoslavnicilor. Odisos să îmbogățește Crucea să veseléște, numele lui Iisus să slăvește și prin dânsul să slăvește și la mórtea lui vrednicul de laudă Patriarh cu slavă neuitată. „In neamul lui s'aú slăvit și slava lui nu să va mai uita“.

17. Slăvește dar tot-déuna aducătoriule aminte Grigorie, și pre pământ cum și în ceriuri odihnéște cu sfinta ta móstă în sânul iubitórei de Dumnezeti Rosiei, și cu sfintul tău suflet în împărăția ceriurilor, acolo împreună cu Patriarhul Avraam și cu toți sfinții Ierarhi, acolo înainte la scaunul cel ceresc, înbrăcat fiind cu haína cea albă a nevinovăției, carea o ai albit în sângele mielului, și cu ângele muceniciei tale ține curmarea biruinței și laudă pre Domnul mării. Și acest însuși stăpânitorii celor mici și mari, primind de acum înainte engomion cu dragoste, rădică-ți ochii lin la cei de un neam al tău și zidéște în inima lor pacea cea între dânșii, îndurarea și dragostea.

18. Așa frații miei lăcuitori și aprópe lăcuitori ai Odesului, cătră voi îmi întorc cuvântul, fiind-că vi să pare că aveți trebuință mai mult de cât alții; și mai vârtos în vrémea acésta, să vă aducă aminte cinevaș céle trebuincióse ale vóstre, cât va ținea vrémea să se aducă, frați iubiți, iubitivă unul pre altul. Departe acum din mijlocul vostru urăciunea, răutatea, fudulia, lăcomia, tóte sálbaticile patimi, cât e întretae legătura dragostei cei dintru dânșii cea ce iaste neleguire mare, și mai vârtos în zilele acéstea céle minunate ale beséricii și ale patriei, să vė mâncați unul pre altul și să simțiți la primejdiele neamului. Aduceți-vă aminte că ciarta ai făcut stâlpuri îndurate pre strămoșii noștri; întórceți ochii împrejurul vostru și vedeți câți ai fugit de gura răutății; acești frați ai vóstri goli îndurá-

torî, despărţîţi de ia fiii lor, deosebiţi de céle tăiate rudeni ale lor, alérgă la sfântul oraşul acesta jărtfelnicul lui, şi cere întru acésta ajutoriul vostru. Primiţi în braţele vóstre pre ei, parigorişiţi pedepsitul suflet al lor, împărtaşîţi-vă împreună cu dânsii primejdia lor, smerindu-vă de Dumnezeul dragosteî şi urmînd talpele paradigmilor celor strălucite însuşi stăpînitórei iubireî de Dumnezeti; tóte strălucesc înaintea ochilor vóstri, cum slăveşte strălucita vitejie făcîndu-te înfricoşat organ al îndurării pre carele blagoslovitul Alecsandru îl varsa cătră nenorociţi elini, carii aū alergat acolo neleneşata momélă, dupa spusa ta iaste una din vrédnicile tale slujbe, la scaunul cel stăpînitorî, de care aducîndu-ne aminte iubirea lui de ómenî, mai puind la cinstita lui slava şi faci numele tãti asémenea cu slugile Eladei, vitejia inimei şi ai tale şi ai celorlaltî, celor cu tine iubitori de Dumnezeu. Sa arata parigorisitori şi lini între cei întunecaţi nori ale nenorocirii, care umbréza şi de departe lacramatele obraze ale elinilor, căti aū fugit de primejdia cea de pretutîndenea a patriei în muntele cel înalt al înparaţiei ruseşti. Fraţi miei elini, fiţi cuminte cătră acest féliu de faceri de bine ale al treilea botezatoriului monarh, carele ca cela-lalt sóre vă veseléşte şi să bucură de împărătia lui şi veniţi cu toţi, rădicăţi sufletele vóstre, împreună cu glasul mieu, cătră prea înaltul nostru Parinte, ca să chiemăm dumnezeiasca milă a lui.

19. O Dumnezeule al militi, Cerescule împarate al didirii, vedî din ceru şi vedî rautatea norodului tãu. Până când, Dómne, îşi va bate joc de prea sfânt numele tãu duşmanul crucii; până când va sa vérsa sânge nevinovat al cliromieî tale cei alése, Dómne al puterilor, iatã vedî jurãmântul sãracilor sfintul Sion al tãu; sãpat'aū sfintele tale Besérici, aū pus cue în trupurile mucenicilor tãu, leaū aruncat la hiarele pãmântului şi ale mării; iatã Stãpãne ne-am micşorat din tóte neamurile şi ne-am numit ca nişte oi spre junghiere pentru pãcatele nóstre, ne ai arãtat multe grozavnice pedépse, ne-ai agonisit lacrami

multe, ne-ai adăpat pre noi cu vinul deșchiderii. Dar ajunge Dómnne: mântuiaște acum, o Dómnne; încetéză, nu ne da pre noi spre sfârșit și nu-ți trage mila ta de la noi pentru toți sfinții și pentru tinerii mucenici ai tăi, Dumneđeule al părinților noștri. Ai făcut tóte céle slăvite, cela ce zidești noi din vechi și tot adevărul din nimic, cela ce ai făcut lumina și ai înviat din mormânt morții în slobozenie, strălucéște putérea a tóte puteri tale; trimite mânia ta preste neamurile céle ce nu te cunosc pre tine; trimite pre ingerul tău mântuitorii norodului tău ce'ui plecat. Impárate sfinte, ascultă glasul rugăciunei nóstre și pre Hristos al tău cel credincios și iubitorii de ómenii, însuși stăpánitorii întárește, slávéște, sfințéște, supune supt piciórele lui céle purtátóre de biruință pre tot vrájmașul și vrájmași de la margine până la margine, până ce să vor plini stélele. némul cel iubitorii de frați al vi-téjilor ruși; blagoslovéște acest oraș și tot orașul credincioșilor, bagă de sémă cu smerenie și pre toți smeriții rugători ai numelui tău priméște-i întru împărăția ta, amin.

NOTĂ. Acest discurs tradus de Kiriac Ieromonahul, Arhimandrit și Igumen Monăstirei Caluu, nu să potrivește cu discursul original în grecește publicat la 1833 în Berlin. Autorul discursului funebru rostit în Odesa cu ocazia înmormântărei Patriarhului Grigorie este Constantin Iconomul. În original discursul este mai desvoltat, cea ce însamnă că Constantin Iconomul l-au mai revădut în urmă acest discurs, pe când Chiriac au posedat pe acel ce în adevăr l-au pronunțat. Traducerea e confusă în multe locuri.

(Va urma).

C. E.

ISTORIA BISERICEI.

(Urmare. Veđi No. 9, anul al XII-lea, pag. 648).

Care au fost cauzele curîndeî r sp ndiri a Credin ei Creştine?

Cauzele pentru care credința lui Iisus Christos s'a r sp ndit a a de repede în lume, au fost următoarele:

1). Convingerea despre adev ratatea Evangheliei, căci alt-mintrelea nici Iudeii, nici p g nii nu s'ar fi unit a schimba cultul lor, pentru ca să primesc  o religie care impunea nu numai lepadarea religiei de mai 'nainte, dar  i prefacerea în totul a vie ei după noua  nv ţatur ; care cerea mai ales *lepadarea de sine  i crucea*.

2). Minunile prin care se confirma  nv ţatura creştin ,  i care făcea pe popor  a se convinge de adev ratatea ei.

3). Viaţa cea  mbun ţ ţit   i s nt  a Apostolilor  i creştinilor primari.

4). Statornicia  i tăria de suflet arătată de martirii credinței în mijlocul celor mai cumplite munci.

5). Serierile apărătoare a credinței, prin care se făcea viderat  de ertaciunea  eilor p g neşti.

6). Mai mulţi filosofi cari primind  nv ţatura lui Christos, s'au silit a o face cunoscută  i altora.

7). Tratarea cea bună a credincioşilor de cătră unui împăraţi, precum fu Alexandru Sever, Filip Arabul  i Comod,

în timpul cărora creștinii nu numai că nu erau persecutați, dar încă să primiaș și în serviciu publice.

8). Traducerea cărților sfinte în diferite limbi a popoarelor, prin care să facea putincioasă fie-căruia înțelegerea învățătorei creștine și adevăratatea ei.

Pe lângă toate acestea, cauza cea mai principală a răspândirei religiei creștine, au fost charul lui Dumnezeu, carele învingând orî-ce pedică, întocmia calea cea mai nimerită spre lățirea ei.

Spune ceva despre persecuțiile Iudeilor asupra creștinilor.

Aceea ce a preșis Mântuitorul, cum că următorii Lui vor fi persecutați pentru numele Lui, s'a și împlinit; căci s'a rădicat mulțime de inimizii în contra creștinilor, care voia a-i nimici cu totul de pe fața pământului.

Cei întâi inimizii fură Iudeii, și mai cu samă cărturarii și fariseii, cari din ură și interes nu cruțau nimica, numai spre a putea vatama religia creștină și pe acei cari o mărturisiati.

Faptele Sântilor Apostoli ni arată două persecuții mari urmate din partea Iudeilor asupra creștinilor.

În cea dintâi Sântul Arhidiacon Ștefan fu ucis cu petre; în a două fu decapitat Apostolul Iacob al lui Zevedei. A mai fost o persecuție și în timpul Archiereului Anna când a fost ucis Iacov fratele Domnului.

Toate acestea persecuții nu făcu de cât bine credinței creștine, căci creștinii fiind siliți a părăsi Iudea de frica persecuțiilor, au dus cu ei în diferite părți învățătura lui Christos.

Ce felii au fost persecuțiile romanilor asupra creștinilor în secolul I-ii?

Persecuțiile ce au suferit creștinii de la romanii, au fost mult mai cumplite de cât cele suferite de la Iudei.

Causele acestor persecuții au fost următoarele:

1). Pentru că creștinii să socotiaș că formeză una și aceeași familie cu iudeii, pe cari romanii nu-i putea suferi pentru spiritul lor de revoltă.

2). Pentru că erau descriși înaintea împăraților și a po-

porului roman, de către filosofi și popii păgâni. ca niște oameni periculoși imperiului.

3). Pentru că predicau o învățătură nu numai contrară idolatriei, dar declarându-se singură de cea mai adevărată și mântuitoare.

Care a fost prima persecuție contra creștinilor?

Cea întâi persecuție asupra creștinilor, a fost în timpul lui Neron carele, în anul 64, dând foc Romei, spre ași reprezenta arderea Troei, s'a'u duple cum ție alți istorici, pentru a nimici cetatea și în urma rezidindu-o să o numescă pe numele se'u, aruncă această culpă asupra creștinilor, despre care știa că sunt în mare ură la popor. Din această cauză a urmat o cumplită persecuție asupra creștinilor care ținu patru ani.

În timpul acestei persecuții au fost uciși sântii Apostoli Petru și Pavel, dinpreună cu mai mulți creștini, uciși în diferite părți ale imperiului Roman.

Dar a doia persecuție?

A doia persecuție a rădicat-o Dometian la anul 95. Causa acestei persecuții, duple Evsevie episcopul Cesariei din Palestina, a fost temerea ce avea Dometian ca nu cumva creștinii să-i răpescă împărăția; știind mai ales că Iudeii așteptă un rege puternic din seminția lui David și că creștinii ție că Christos este acel rege; de aceea el ordonă ca pe următorii lui David și a lui Christos, să-i nimicescă de pe fața pământului. Între cei ce au pățimit în această persecuție, este de însemnat Sântul evangelist Ioan, carele aruncat fiind într'o caldare cu unt-de-lemn clocotit, și eșind nevătămat, fu ecșilat la insula Patmos. Asemenea Sântul Episcop Antipa a fost ars în Pergam, într'un bol de aramă înfocat. Dar această persecuție nu ținu mult, din cauză că imperatorul muri încurînd.

Persecuțiile din seculul al doilea.

Când și sub ce Imperator a fost atreia persecuție?

A treia persecuție asupra creștinilor s'a petrecut în tim-

pul Imperatorului Traian, carele chiar la începutul împărăției sale, opri adunările publice; éra creștinii neincetând a se aduna pentru rugăciuni și exerciții religioase, dădu prin această ocazie inamicilor și mai cu sama popórelor păgâne de a-i persecuta. In anul 98, Plinie Guvernatorul Bitiniei, întrebând pe imperator: „Ce trebuie să facă cu „creștinii, cari nefăcând nimica contra legei, se adună „numai pentru a da laudă lui Christos, pre carele ei îl a- „doréză ca pe un Dumnezeu?“ Imperatorul 'i răspunse a nu i mai urmări, ci daca se va ivi vre o pîră în contra cuiva că este creștin și nu se va lepăda de Christos, să să pedepsiască. Acésta a dat ocașie inamicilor creștinătăței și popórelor păgâne de a persecuta pe creștinii. Intre alții cari au pățimit în timpul acestei persecuții, sînt de însemnat: Simeon al lui Cleopa, Episcopul Ierusalimului, în etate de 120 ani, și Ignatie Episcopul Antiochiei, carele fiind adus la Roma, s'a dat fiarelor spre mănecare.

Când a fost a patra persecuție contra creștinilor?

A patra persecuție asupra creștinilor, a fost în timpul Imperatorului Marcus Aurelius numit și *filosoful*. Indemnati fiind de filosofi cari 'l încunjură și cari presentati pre creștinii ca periculoși imperiului, a ordonat să să ucidă toți creștinii cari nu să vor închina idolilor; și tot-odată dădu poporului libertate a pîri pe creștinii. Decă atunci s'a rădicat o grozavă persecuție în care au pățimit, Policarp Episcopul Smirnei, Potin Episcopul Lyonului și Iustin filosoful și mărturisitorul. Să dice că în urmă acest imperator s'a aratat mai blând cătră creștinii, și acésta din cauza minunei ce s'a făcut în favórea unei legeóne creștine, în timpul resbelului ce el a avut cu Marcomanii, dupre cum mărturisește Tertulian și Evsevie.

Spune despre acincea persecuție.

Sub imperatorul Commod creștinii au avut pace; iară Septimius Sever mîniindu-se asupra Iudeilor, pentru tulburările ce făceati în Palestina, ordonă a pedepsi nu numai pre

aceștia, dar și pre creștinii, dacă ar mai îndrăzni a predica învățătura lor. Din această cauză s'a radicat a cincea persecuție asupra creștinilor, mai-cu-sămă în Egipt, unde între alții a patimit Leonida tatal lui Origen, iară în Lyon fu ucis Irineu următorul lui Potin.

Câte persecuții au fost contra Creștinilor în secolii al III-le și al IV-le?

În secolii aceștia urmară încă cinci persecuții asupra creștinilor, și anume: A șesa în timpul Imperatorului Macsimin, care omorînd pre Alexandru Sever, cel mai bun amic al creștinilor, și voind să-și răsbune asupra ómenilor acestuia, ordonă a persecuta pe creștinii și mai-cu-samă pre păstorii Bisericii.

A șeptea persecuție urmă în timpul Imperatorului Dechie. Această persecuție fu mai cumplită de cât toate cele suferite până acum de creștinii; căci, Dechie succedând lui Filip Arabul, carele era un Imperator bun și iubitor de creștinii, din ură cătră acesta și cătră creștinii, satii și din dragoste către religia părintescă, dădu un decret prin care ordona stărpirea creștinilor cu orii ce preț. Și ast-fel să rădică o persecuție așa de cumplită în tot imperiul, în cât și unii din cei mai aleși s'au lepadat de eredința creștină. În această persecuție, care ținu doi ani, primiră fórte mulți creștinii cununa martirică, între cării cei mai însemnați sunt: Flavian Episcopul Romei, Vavila al Antiochiei și Alexandru al Ierusalimului.

Dar a opta persecuție în ce timp a fost?

A opta persecuție, în anii 254 în timpul Imperatorului Valerian, fu nu mai puțin cumplită de cât cea a lui Dechie. El fu îndemnat a începe această persecuție de consilierul său Macrin (vrăjitor Egiptean). În timpul acestei persecuții, fu uciși mulți dintre creștinii. Cei mai însemnați sunt: Sixst Episcopul Romei și Ciprian Episcopul Cartagenei, nu mai puțin și archidiaconul Romei Lavrentie au fost fript de viu pe un gratar de fier. Însă Valerian își luă plata tiraniei sale. cădënd prisonier la Sapor Impăratul

Perșilor, în rebelul ce avu cu el. După această împrejurare, persecuția în contra creștinilor încetă; căci Galien, fiul și urmatoriul la tron, creștând nenorocirea părintelui seti ca o pedepsă pentru că aș persecutat pre creștini, nu numai că 'i-a lăsat în pace, dar încă li-a înapoiat și toate cele răpite de tatăl seti, lăsându-le deplină libertate de cult.

Spune și despre persecuțiunile a noia și a decea.

A noia în timpul Imperatorului Aurelian pe la 270; care subscriind un decret pentru persecutarea creștinilor, din cauza morței séle, persecuția a încetat pentru puțin.

A decea în timpul Imperatorului Dioclițian. Această persecuție fu cea mai de pe urmă dar tot-odată și cea mai cumplită, atât prin prelungirea ei, cum și prin crușimile la care fură espuși creștinii.

La început Dioclițian și Maximian Augustul erau buni cătră creștini; însă în urmă fură înteuți în contra lor de Cesarul Galerie ¹⁾ și de popii păgâni, și dădură în anul 303 după Christos un decret barbar, prin care ordona omorirea tuturor creștinilor, dărămarea bisericilor, arderea cărților sante, și omorirea acelor persoane care ar ascunde ceva din acestea.

Nu mult după aceea, aprindându-se palatul din Nicomidia și atribuindu-se creștinilor darea de foc, să arseră numai aice 20,000 de creștini împreună cu biserica lor. Mai tot în acel timp ivindu-se o răscolă mare în Siria și Armenia, care iarăși s'a atribuit creștinilor, Dioclițian dădu un nou decret, prin care ordona ca toți creștinii să sacrifice idolilor; la care nesupuindu-se creștinii, urmă o măcelarie cumplită în tot imperiul Roman, afară de Galia unde domnia Constanție Chlor, amicul creștinilor. Persecuția urmă până când marele Constantin fiul lui Constanție Chlor deveni Imperator Romanilor. Acesta învingând pe Macsenție, dădu împreună cu Liciniu (Impărat la răsărit și cumnat

¹⁾ Galerie era fiul unei preutese idolești. Impărații pe la acel timp aveau și câte un adiunct la tron, carele purta titlul de Cesar.

lui Constantin cel mare) un decret, în anul 313, prin care să lăsa creștinilor deplina libertate de cult.

Ierarhia sau guvernarea Bisericii.

Care fu scopul înființării Ierarhiei Bisericești?

Apostolii au fost trimiși nu numai pentru a predica Evangelia și a forma prin această turmă lui Christos, ci și a guverna acea turmă prin legi, care să pǎtă menținea pacea și unitatea în biserică. Spre acest scop, Christos le-au dat putere a lega și a deslega, precum și dreptul de a paște turmă (Mat. XVIII Ioan XXI).

Apostolii întrebuițau această putere ori când era trebuință și dădură legi și ordine. Fînd însă că puterea apostolilor era numai spirituală, apoi și ei o întrebuițară cu multă moderație și cumpătare; învețând și muștrând după obiceiul vechiu; însă în lucrurile mai mari nu hotăriau nimic fără conințălegere cu confratii.

Nu este nici o îndoială, că toți Apostolii au primit de la Christos aceeași deplină putere de a guverna biserica fundată de El; pentru că puterea de a lega și a deslega precum și puterea de a paște turmă, fu dată la toți de o potrivă. Ei fură trimiși de Iisus Christos cu aceeași deplină putere, cu care fu trimis și El de Tatăl; prin urmare precum a fost deplină puterea lui Christos, de asemenea a fost deplină și puterea fie-căruia din Apostoli.

Episcopii ca următorii ai Apostolilor.

În ce scop fură desemnați Episcopii?

Pentru întreținerea bună orîndueli, a unităței și a păcei în biserică, Apostolii fură nevoiți a desemna ore-care persoane. Acesta o și făcură, punând Episcopi în bisericile fundate de ei. De aice să vede că episcopii primiră de la Apostoli acea putere de a guverna biserica, pe care și Apostolii o primiseră de la Iisus Christos. Apostolul Pavel îi îndatorește dicându-le:

„Să îngrijescă de sine și de turma preste care sunt puși „episcopi de Duhul sânt, ca să guverneze biserica lui Dumnezeu nedetă“. Din acésta să vede ca episcopii aveau cu toții aceeași putere, și nu erau supuși unul altuia; ci fie-care dispunea de lucrurile bisericeii sale; înveta, muștra, sêvêrșia cele sânt, orînduia preoții. îngrija de moravurile clerului și a poporului; însă în lucrările mai grave, cerea statul preoților, care compuneau consiliul episcopal.

Care este origina Mitropoliților?

Cu înmulțirea creștinilor, și prin urmare cu lățirea bisericeii, acésta egalitate a episcopilor disparu. Acei dintre episcopi, care locuiau în orașele de căpitanie, capata numele de Mitropoliți, și ôre-care influință asupra celoralți episcopi. Și acésta autoritate ei o căpătară din mai multe puncte de privire:

1). Bisericele din provincii, ca unele ce erau fondate de cele din capitala, la orî ce nedumerire cereau deslegare de la dênsele.

2). Cu înmulțirea creștinilor, să înmulțeu și neînțelegerile, pentru împăcarea cărora să adunau sinóde. Aceste sinóde să țineau în decomun în orașele Metropóle, și urma firește ca presidenția să o aibă episcopul local; și,

3). Chiar în cauzile civile episcopii din provincie trebuia să ceară mijlocirea celui din Mitropolie, carele ca localnic avea ôre-care influință asupra magistraturei civile.

Innocent M. Ploestenu.

(Va urma .

ATEISMUL ȘI CARITATEA.

Sunt aprópe de ce anı, de când un argintar fórt bogat, dintr'un oraș mare din țera nóstră, întrebuinta pentru ținerea comptabilităței și a conrespondenților sale, un ténăr de familie mare și cu o instrucție superióră; dar care prin risipă și ștregării în 2 s'au 3 anı. perduse tótă averea ce moștenise de la părinți.

Acest ténăr ajunsese în cea mai mare miserie, când argintarul îl luase în serviciul sên; dar cu tóte acestea, își îndeplinea datoria, cu mult zel și activitate.

Intr'o séră, pe când argintarul și secretarul sêu, erau singuri în biuroul de lângă magazin, să încinse o discuțiune filosofică între ei, despre Dumneđeú. Argintarul care n'avea o instrucție așa de înaltă, nu putu resista secretarului, care cetise pe Voltaire, Diderot, Helvetius precum și filosofia materialistă.

Din contra, secretarul, prin câte-va argumente false, reduse pe stăpănu-sêu aprópe la tacere, adaogênd: „cu toți cari cred în Dumneđeú sunt niște ipocriți și imbecili și că el de mult timp, a lăsat la o parte aceste sdrențe ale superstițiunei“.

La acéstă conclusiune ne-așteptată, argintarul îndoit supărat: 1) prin umilirea ce-ı adusese argumentarea metafisică a secretarului sêu; 2) prin spaıma ce-ı inspirase acéstă cutezátore murturisire; începu a insulta pe acest

șerpe desghețat în sinul seui, dându-l afară și nepermițându-i a rămănea macar până a doua-zi.

Tocmai în acest moment, o persoană intră în magazin.

Acea persoană era episcopul din oraș; el venise să cumpere un potir de argint, pe care voia al oferi unui preot sêrac, de la un sat din eparhia sa. Argintarul foarte turburat, de ceia ce să întâmplase, se presentă episcopului și întreat de acesta, de cauza supărării sale, el se grăbi a-i spune în scurt discuțiunea ce a avut cu secretarul seui, cauza pentru care a fost dat afara.

Episcopul zarind pe tēnăr când voia să iasă, îi duse cu o dulce autoritate: „stați puțin Domnule“. După aceea se adresă argintarului: „Cum ai putut se-l dai afară, când n'ai avut a-i reproșa, de cât numai că nu crede în D-zeu?”

Ce ideie voești să a:bă de sfânta noastră religie, acest tēnăr nenorocit, când Domnia-ta nu i-ai representat'o, de cât ca o religie de ură și de resbunare?

Ce! Domnia-ta, recunoști că el este orb și cu tôte ace-tea îl arunci în miseriile lumii!...

Il veți pe marginea prăpăstiei și-i dai brânci în ea!!

Dar Prea Sfințite, voi a înterupe argintarul, el, tocmai, se mândrește de a fi ateu....

Ei bine!... Pentru că nn nenorocit negă pe *Dumnezeu*, cređi că *El* (D-zeu) încetěză de a fi providența Universală?..

Eu ași fi mai indulgent de cât Domnia-ta; am trebuință de un secretar și dacā Domnul consimte a îndeplini pe lângă mine acestă funcțiune... Ce leafă ar pretinde?

Cred că 150 lei pe lună, masa și locuința la mine, ar fi de ajuns, de o-cam-dată, pentru Domnia-ta? adresându-se tēnărului.

Acesta, atins de atâta bună-voință din partea episcopului, duse cu lacrămile în ochi: „atâta bunătate din parte-Vê, Prea Sfințite, îmi pare un vis...“

Te rog, raspunde-mi: primești sau nu?

Sunt la ordinile Prea Sfinției Vostre, dispuneți de mine cum voiți.

În timpul unui an și jumătate, cât a stat pe lângă persoana episcopului, secretarul, n'a fost întrebat de loc asupra opiniilor sale religioase; din contra, îi permise, de a ceti toate cărțile din biblioteca sa; de a se duce și de a veni după plac și în fine de a usa în toate actele sale, de o completă libertate.

Petrecându-se sub ochii sei, fără încetare, o mulțime de acte de caritate și de abnegațiune, inima tînărului se îndreptă spre virtute și credință.

Voind a se conduce după exemplul primit, întră într'o facultate Teologică, de unde, după câți-va ani, eși licențiat în teologie.

Astă-ți vechiul contabil a argintarului, ateul de o dinioră, ex secretarul episcopului X, a ajuns foarte departe; iar episcopul este foarte mulțemit că prin practicarea blândetei, a carității și a faptei bune, a putut face dintr'un ateu, un înfocat apărător al religiunii creștine.

Preot V. Diaconescu.

Tergul-Ocna 16 Mai 1887.

(Tradusă din Francesă).

CUVENT PENTRU MOARTE.

„Și trecând Iisus pre lângă porțile cetății, iată scotea pre un mort, fiu unul născut al maicei sale, și acea era veduvă“. (Luc. cap. 7. st. 12).

Fost-aū vre-odiniōră vr'o mōrte încunjurată de niște împrejurări mai durerōse? Acest mort îi fiul unul născut al maicei sale, singurul moștenitor a numelui, a titlurilor, a averilor strēmōșilor sei, pe care mōrtea îl rāpește din brațele unei mume veduvă și nemāngăeată; îl rāpește în flōrea varstii, chiar la intrarea în viață; într'un timp cānd, scapat de tōte întēmplările copilăriei și ajuns la cea întâi tréptă a puterii și a rezonului ce începe omul, se părea mai puțin expus surprizelor morții, și lasa în sfârșit, gingășimea de mamă, să respireze de tōte temerile și îngrijirile de care îi încunjurată nesigura creștere a unui copil. Cetățenii alērgă spre a amesteca lacrāmile lor cu acelea a unei mame nemāngăeată; încunjurāndu o din tōte părțile se silesc de a micșora durērea sa prin māngăerea unor cuvinte deșarte și obștești, pe care o adāncă durere nu le ascultă nici cum; îi încunjură tristul secret; îi împodobesc această tristă ceremonie cu doliul și prezența lor.

Privirea aceștii pompe funebre pentru dînșii este un spectacol; însă, este și o învățatură? Toți sunt mișcați despre această. înduioșei: însă sunt ore mai puțin atașați de viața, și aducerea aminte de această mōrte nu va peri ore din mintea lor, de odată cu vuetul și decorațiile aceștii ceremonii funebre?

La niște asemenea exemple, fraților mei, noi avem în tōte dīlele aceleași dispoziții. Sentimentele, ce o mōrte grab-

nică deșteptă în inimile noastre sunt niște sentimente dilnice, ca cum însuși mórtea ar fi un lucru dilnic! Ne oboșim în niște zadarnice cugetări pentru nestatornicia lucrurilor omenești; însă în moment ce se trece obiectul ce ne lovea, inima, își recapătă liniștea și devine a fi tot aceeași. Proiectele noastre, îngrijirile noastre, aplecările noastre pentru cele pămênțești sunt atât de vii, ca și când am lucra pentru ani vecinici; și eșind de la un spectacol, unde vedem, nașterea, tinereța, titlurile, reputația topindu-se de odată și perđindu-se pentru de-a-pururea în mormânt, intrăm în lume, mult mai ocupați, mai grabnici de cât totdeauna asupra acestor deșarte obecte, a cărora nimicie și pulbere le am vedut cu însuși ochii noștri și le-am pipăit chiar cu mânilor noastre.

Să căutăm deci astă-dí rezónele unei rătăcirii atât de deplorabilă (vrednică de plâns). De unde vine că ómenii se ocupă atât de puțin de mórte, și că, acéstă cugetare face în ei o întipărire atât de trecătoare? Iată rezónele: nesiguritatea morții ne adórme și depărtéză aducerea aminte a morții din spiritul nostru; siguritatea morții ne sparie, și ne silește a ne întórce ochii de dinaintea aceștii triste icóne. Ceia ce este nesigur ne adórme și ne liniștește; ceia ce este groznic și sigur ne înspăimântéză cugetarea. Deci, eti voesc astă-dí a combate primejdiósa siguritate a celor întâi, și nedrépta înspăimântare a celorlalți. Dacă mórtea este nesigură; atunci sunteți prea îndrăzneți de a nu vă ocupa despre ea, lasându-vé a vă surprinde; de este sigură; apoi sunteți fórte neînțelepți a vă îngrozi de ea, și n'ar trebui să o perdeți nici cum din ideia vóstră.

Cugetați deci la mórte, căci nu știți în ce ceas va veni; cugetați la mórte, căci ea trebuie să vie; acesta'i subiectul discursului.

PARTEA INTĂIA.

Cel întâiu pas ce face omul în viața sa este de asemenea cel întâi cel apropié de mormânt; dindată ce ochii se au vedut lumina, hotărîrea morții i s'au rostit; și, ca cum ar fi o crimă pentru el de a trăi, îi de ajuns ca el să trăiască pentru a merita mórtea. Nu era nici cum acésta menirea noastră cea primitivă; făcătorul ființei noastre însuflețisă din început lutul acesta cu o suflare nemuritoare; pusese în noi o sămânță de viață, pe care, revoluțiile timpurilor și a ani-

lor n'ar fi slabit'o nici n'ar fi stins'o; lucrarea sa era alcătuită cu atâta înțelepciune, în cât ar fi putut întrece lungimea veacurilor, și nimic n'ar fi putut nici odinioara s'o desființeze sau să'i schimbe macar armonia.

Păcatul numai au secat acea simântă dumnezească, au răsturnat acea fericită organizație, au înarmat pe toate creaturile în contra omului, și Adam devine muritor de îndată ce păcătuște. „Prin păcat, dice apostolul, au intrat mórtea în lume.“¹⁾

Noi toți născându-ne o purtăm, în sinul nostru; se pare că am supt din mitrasul maicelor noastre, o otravă îngăduită, cu care venim în lume, și care ne face a lăncezi pe acest pământ unii mai mult, alții mai puțin, însă care să sfârșește tot-deuna cu mórte. Noi în toate dăilele murim; fiecare minunt ne răpește câte o parte din viața noastră, și ne înaintază cu un pas spre mormânt; trupul slăbește, sănătatea se topește; tot ce ne încunjura ne dărăpăneză; felurimea bucatelor ne corupe, doctoriile ne slăbesc; focul acest spiritual ce ne însuflețeaza în lăuntru ne consumă, și totă viața noastră nu este de cât o îndelungă și durerosă agonie. Decî, în o asemenea situație, ce icónă ar trebui să fie mai familiară omului de cât icóna morții? Un vinovat osândit la mórte, ori în ce parte 'și aruncă ochii, ce póte vedea alta de cât acest trist obiect? Și dacă noi avem mai mult sau mai puțin a trăi, face o deosăbire atât de mare pentru a ne privi ca nemuritori pe pământ?

Este adevărat că măsura dăilelor noastre nu'i de o potrivă; unii ved crescând în pace, până la vârsta cea mai înaintită, numărul anilor lor; și, clironomi bine cuvântărilor a timpului vechi, și mor plini de dăile, în mijlocul unei numeroase posteritate; alții oprîți de la mijlocul călătoriei lor, ved, ca împăratul Ezechia, porțile mormântului deschidându-i-se într'o vârstă încă înflorindă, și căutând în zadar ca și dinsul, *ramășița anilor lor*;²⁾ în sfârșit sunt unii cari numai se arată pe pământ, și se sfârșesc de dimineță până în sară, și cari întocmai ca flórea câmpului nu pun mai nici de cum vreme în mijloc între minuntul ce se arată înbobocind și între acel ce se ved uscându-se și topindu-se.

Fatalul minunt însămnat fie-căruea este un secret scris în cartea cea vecinică pe carea singur mielul lui Dumnezeu are drept de a o deschide. Noi decî trăim toți nesiguri de

¹⁾ Rom. c. 5, s. 12.

²⁾ Psal. 38 st. 10.

lungimea ȃilelor n3stre ; și ac3sta singur3 nesiguritate ori c3tu-3 de 3ndestul3 spre a ne face lu3tori aminte pentru ceasul cel mai de pe urm3, ad3rme ea 3nsuși 3n noi vegherea n3str3. Noi nu cugetam nici cum la m3rte pentru c3 nu știm c3nd s3 va 3nt3mpla 3n feliuritele v3rste ale vieții n3stre. Chiar 3nsuși b3tr3neț3 noi nu o privim ca hotarul cel sigur și ne3nl3turat al vieții.

O nenorocire ce p3te sosi 3n t3te ȃilele, se p3te desprețui mai mult de c3t o alta care nu ne-ar ameninț3 de c3t dup3 un 3re-care numer de ani? Ce! Pentru c3 p3te s3 vi se c3r3 sufletul 3n tot miruntul, voi tr3iți 3n pace ca cum n'o s3l perdeți nici odat3? Pentru c3 pericolul este tot-d3una faț3, luarea aminte ar putea fi mai puțin neaparat3? Și 3n o asemenea nesiguritate fiind, spre ce ar trebui s3 fie luarea aminte mai mult de c3t spre w3ntuire? Purtarea acestii slugi din Evanghelie carele, supt cuv3nt c3 domnul se3 3nt3rziea de a veni, și c3 nu cunoștea ceasul venir3i sale, 3mpr3știa averile sale. ca cum nu datorea mai mult s3 dei seam3, o asemenea purtare vi se pare 3re f3rte 3ntel3pt3? Cu care alte chipuri Is. Hs. s'ar fi putut sluji spre a ne 3ndemna a privighea ne3ncetat; și ce este 3n religie mai potrivit spre a deștepta vegherea n3str3, de c3t nesiguritatea ceasului celui mai de pe urma?

Ah! fraților mei, dac3 ceasul ar fi fost 3ns3mnat fie-c3ruea din noi; dac3 am fi prevenarișii despre deschiderea 3mp3r3ției lui Dumned3u; dac3 n3sc3ndu-ne am fi purtat scris pe frunțele n3stre num3rul anilor n3stri, și fatala ȃi 3n care se 3ncee totul, acel punct de vedere statornicit și sigur, ori c3t de departe ar fi putut s3 fie, ne-ar ocupa, ne-ar turbura, nu ne-ar lasa un singur minunt liniștii. Ni s'ar p3rea tot-d3una prea scurt intervalul ce l'am vedea 3nc3 3naintea n3str3; ac3st3 ic3n3 de-a-pururea faț3 3naintea spiritului nostru, f3r3 voe ne, ne-ar desgusta de t3te, ne-ar face pl3cerile urici3se, averile nep3s3t3re, lumea 3ntreg3 pov3r3 și sup3r3t3re. Acest moment grozav, pe care nu l'am putea perde din vedere, ne-ar 3nfr3na patimile, ar stinge urile n3stre, ar desarma r3sbun3rile n3stre, ar potoli pornirile patimilor, s'ar amesteca 3n sf3rșit 3n t3te proiectele n3stre; și ast-fel viaț3 n3-tr3 statornicit3 3n 3re-care numer de ȃile prev3dute și cunoscute, nu ar fi de c3t o preg3tire a celui de pre urm3 moment. Suntem 3re 3ntel3pti fraților mei? M3rtea vedut3 de departe la un punct

sigur și însemnat, ne-ar înspăimânta, ne-ar dizlipi de lume și de noi înșine, ne-ar aduce aminte de Dumne-deu, ne-ar ocupa neînțerat; și tot acea mórte nesigura, ce póte sosi în tóte dǐlele, în tot minuntul; acea mórte ce o sa ne surprindă, și care o să vie tocmai când vom gândi mai puțin la ea; acea mórte care este póte la ușă, nu ne ocupă nici de cum, ne lasă liniștiți; ce dǐc? Ne lasă tóte patimile nóstre, tóte aplecările cele vinovate, tótă viociunea nóstra pentru lume, pentru plăceri, pentru avuții; și, pentru că nu e sigur că vom muri astă-dǐ, noi trăim ca cum anii noștri ar trebui se fie vecinici.

Luafți aminte fraților mei, că acéstă nesiguritate este însoțită de tóte împrejurările cele mai puternice de a neliniști sau cel puțin de a ocupa pre un om înțelept, și care are puțină judecată. Intăi, pripirea acestii dǐle mai de pre urmă, de care aveți a vă teme, nu'i o întemplantare de cele rari și unica, ce nu cade de cât asupra unor nenorociți, și că prin urmare îi mai înțelepțește de a o desprețui de cât de a o prevedea. Nu vorbim acum, că póte a vă surprinde mórtea, că fulgerul póte cădea asupra-vă, că puteți fi îngropați sub ruinele locuințelor vóstre, că sfărmaarea unui vas să vă cufunde în undele apelor, nici de atâtea alte multe nenorociri pe care întemplantările le fac mai îngrozitoare, și totuși mai puțin putințioase de ale înlătura. Nu-î nici o dǐ care să nu vă deie esemple. Mai pe toți ómenii i-ati surprins mórtea; toți au vădut o apropiindu-se pe când o credeau încă departe; toți își diceau în sine, ca nebunul cel din Evangelie: „Suflete, ai multe bunătăți, strînse pe mulți ani, odihneștete, mănâncă, bea, veseleștete“. 1). Ast-fel au murit toți vecinii voștri, toți prietini voștri, mai toți acei pe cari i-ați vădut murind; toți v'au lasat o mare mirare despre grabnicia morții lor; voi ați căutat rezóne despre acéstă mórte, în greșalele bolnavului, în necunoștința doctorului, în alegerea medicamentelor; însă singurul rezon mai adevărat și mai bun este, că dǐoa Domnului ne surprinde tot-déuna. Pământul este ca o câmpie întinsă de răsboiu, unde suntem în tóte dǐlele în luptă cu dușmanul; ați eșit din el astă-dǐ nevătamați; dar ați vădut acolo atâtea ómeni perind cari de asemenea ca și voi nădejdeau a eși ne loviți. Mâni va trebui se întrați earăși în luptă. Cine v'au spus că tot acea sórtă ce au avut-o ceia-lalți,

1). Luc. c. 12. st. 19.

nu'ți avea-o și voi? Și însfârșit, fiind că aveți a muri pe acest câmp, sunteți ôre rezonabili de a vă zidi acolo o locuință trainică și statornică chiar pe locul acela care pôte sa vă slujască de mormânt? Puneți-vă în ori-ce poziție ce va plăcea, nu'i nici un minunt care nu pôte fi pentru voi cel mai de pe urmă, și care să nu fi fost înaintea ochilor voștri pentru unii din frații voștri. Nici o faptă strălucită care nu pôte fi sfârșită prin întunecimile vecinice a mormântului; și Irod se lovește în mijlocul aplaudelor nebunatice ale poporului sêu. Nici o ȃi solemnelă ce nu pôte fi sfârșită prin pompa vóstră cea funebră; și Iezabela se prăpăstuește chiar în ȃioa aceia ce ș'o alesesă spre a se arata cu mai multă fală și pompă pe ferestrele palatului sêu. Nici un ospăț delicios ce nu pôte fi pentru voi un nutriment de mórte; și Baltazar móre lângă o masă strălucită. Nici un somn care nu pôte să vă conducă la un somn vecinic; și Olofern, în mijlocul armiei sale, învingătorul împărățiilor și a provinciilor móre sub spada unei simple femei a lui Israil. Nici o crimă ce nu pôte sfârși crimele vóstre; și Iamvri află o mórte infamă chiar în corturile ficelelor lui Madiam. Nici o bôlă ce nu pôte fi hotarul fatal al ȃilelor vóstre; și voi vedeți în tóte ȃilele bólele cele mai ușore înșălând ghibăcia doftorului și așteptarea bolnavilor și înturnând de odată spre mórte. Intr'un cuvânt, reprezentați-vă în ori care împrejurare a vieței vóstre unde ați putea vr'odinióră se vă aflați, abea ați putea numera pe acei ce i-au surprins mórtea în acea împrejurare; și nimic nu vă pôte închizașlui că nu veți avea și voi aceiaș sórtă. Toți o mărturisiți acésta, toți o credeți, dar acéstă ȃicere ori câtu i de grozavă nu'i de cât o vorbă ce o roștiți din deprindere, dar nici odată nu vă conduce la o singură îngrijire care se vă pótă scuti de pericol.

Al doilea, dacă acéstă nesiguritate nu s'ar raporta de cât asupra ceasului, asupra locului, și a felului morții vóstre, ea nu s'ar părea atât de înfricoșată; căci însfârșit, ce'i pasă creștinului, ȃice fer. Augustin, de a muri în mijlocul vecinilor seși, sau în locuri depărtate; în patul durerii sale, sau în sinul undelor, numai ca să móră în evlavie și dreptate? Dar ceia ce este înfricoșat, este acésta, că'i nesigur de veți muri în Domnul sau în păcatul vostru; este, că nu știți ce veți fi în ceia-laltă lume unde condițiile nu se vor schimba mai mult; între care mâini va cădea sufletul vos-

tru, singur, strein, tremurând, la eșirea din trup; de va fi el incunjurat de lumina și adus la picioarele Tronului Dumnezeu pe aripile îngerilor, să acoperit de un nou înfricoșat, și aruncat în abisuri; sunteți între două vecinicii; nu știți în care din două veți fi; mórtea singură vè va descoperi acest secret; și, în acéstă nesiguritate, sunteți liniștiți, lăsându o a veni fără veste, ca cum ea n'ar avea nimică a hotari pentru voi. Ah! fraților mei, dacă cu mórtea s'ar sfârși tóte pentru noi, necredinciosul și atunci n'ar putea dice: Să mâncăm și să bem, mâni vom muri; căci cu cât i s'ar parea dulce viața, cu atâta ar avea cuvânt de a se teme de mórte, care totuși pentru dînsul n'ar fi de cât o încetare întréga a ființei sale. Dar noi, cărora credința ne descoperă dincolo munci sau fericiri vecinice; noi, care așteptăm mórtea; nesiguri asupra aceștiu cumplite schimbări, nu'i óre nebunie să dicem ca și necredinciosul: Să mâncăm și să bem, mâni vom muri; și sa trăim ca cum am cugeta ca și dînsul? Vai! putem fi un singur minunt fără a ne ocupa de acest ceas hotaritor, și fără a a alina, prin îngrijirile credinței, turburarea și gróza, ce acéstă nesiguritate póte arunca într'un suflet, care crede în niște nădejdi vecinice.

Pe ce vè răzămăți, de trăiți în acéstă adâncă și neînțeleasă uitare a dîlei cei mai de pre urmă? Pe tineretă, ce se pare a vè făgădui încă un lung șir de ani? Tineretă! dar fiul veduvei din Naim era tînér; mórtea respe tézá óre vrastele și rangurile? Tineretă! dar tocmai acéstă este care mē face a mē teme pentru voi; moravurile cele desfrinate, plăcerile cele extreme, patimile peste măsură, catahri-sile meselor, mișcările ambiției, primejdiile résbelului, dorințele gloriei, pornirile résbunarii; nu'i adevérat că în aceste frumoșe dîle cea mai mare parte din ómeni sfârșesc căletoria lor? Adonias ar fi îmbétrânit, de nu ar fi fost voluptuos; Avesalom de asemenea, dacă ar fi fost scutit de ambiție; fiul împératului de Sihem, dacă n'ar fi iubit pre Dina; Ionatan, dacă gloria nu i-ar fi sapat un mormânt pe munții Telboe. Tineretă! dar óre trebuie să renoesc aice durerea nației, se îndoesc lacramile ce curg încă? Oare trebuie să deșchid rana care sîngeréză încă și care va sîngerera mult timp în ini na marelui Prinț ce ne ascultă? Pe o tînéră prințesă, podóba curții, pe un tînér prinț, speranța statului; pe însuși copilul, prețiosul rod a dragosti

lor; cruda mörte nu i-au secerat pe toți într'o clipială de ochi? Și augustul acest palat, cu puține zile mai înainte plin de atâta glorie și maestate, nu a devenit, pentru tot-deuna, o casa de doliu și de tristeță? Tinereță! cât am fi de fericiți să nu contarisim în ea! Vai! ea este anotimpul primejdiilor și stânca cea mai obștească a vieții.

Pe ce încă ve mai răzămăți? În puterea sănătății? Inșă ce este sănătatea cea mai bine întărită? O scîntee pe care o suflare o stinge; nu trebuie de cât o di de infirmitate pentru a slăbi trupul cel mai robust din lume. Pe lângă acestea, nu voesc să cercetez dacă în adevăr sunteți atât de bine precum ve măguliți a crede; dacă un trup ruinat prin necuviințele anilor tinereții vöstre nu ve anon-ază în lăuntru o apropiere de mörte; dacă bólele cele fórte adese nu ve deschid de departe ușele mormântului; dacă șupărările nu ve amenință de un atac grabnic; puteți atunci să ve prelungiți zilele peste speranțele vöstre. Vai! fraților mei, ceia ce trebuie să se sfârșască póte să vi se pară îndelungat? Uitați-ve în urma vöstră; unde sunt tinerețele și anii cei dintăi? Ce realitate lasă ei în suvenirul vostru? Nimic mai mult de cât un vis a nopții; fie-care visază că au trăit, iată ceia ce ve rămăne; tot acest interval ce s'au strecurat de la nașterea vöstră pană astă-di, nu'í de cât o trasură repede pe care abea ați vedut'o trecënd. Când ați fi început a vieții de odată cu lumea, trecutul nu vi s'ar fi părut mai îndelungat nici mai real; tóte veacurile ce s'au strecurat pană la noi, le ați fi privit ca niște minunte fugătóre; tóte revoluțiile imperiilor, tóte evenimentele cele mari ce înfrumusețéza istoria, tóte popórele ce s'au arétat și s'au facut nevedute în univers; nu ar fi pentru voi de cât niște deosebite scene a unui spectacol ce'l veți fi vedut sfârșindu-se într'o di. Ce este deci puținul drum ce ne mai rămăne de facut? Credeți că zilele viitoare se aiba mai multa realitate de cât cele trecute? Anii se par lungi când sunt departe de noi; ajungëndu'í; îi se fac neveduți; îi perdem într'un minut, și ca printr'un farmec, abea întórcem capul și ne vedem la fatala margene, ce ne se párea încă departe, și cu neputință de a ajunge la ea.

Priviți lumea așa precum ați vedut'o în cei dintăi anii a vöstri, și așa precum o vedeți astă-di; un nou curs au urmat aceluia pre care l'ați vedut în anii cei dintăi. Alte

persóne s'au suit pe scenă; niște roluri mari s'au îndeplinit prin alți actori; alte evenemente, alte intrigi, alte patimi, alți viteji în virtute precum și în viciu, cari fac sufletul laudelor, a deriderilor, a criticilor publice; o lume cu totul nouă s'au redicat pe nesimțite, pe ruinile celui înțai; totul trece cu voi și ca și voi; o repegiune ce nimic n'o pöte opri atrage cu sine totul în abisurile vecinicieii; strömoșii noștri ne-au sapat drumul erii, și noi o să'l săpăm mână celor ce vor veni după noi. Vârstele se renoesc; figura lunei trece fără încetare; morții și viii se înlocuiesc și să urmează neconținut; nimic nu rămâne; totul se schimbă; totul se topește, totul se stinge; Dumnezeu singur rămâne de-a-pururea și același; torentul veacurilor, ce atrage pe toți ómenii, curge pe dinaintea ochilor seii; și el privește cu despret niște slabi muritori, răpiți prin acest curs repede, insultându'l trecënd, vöind ași face în acel singur minunt totă fericirea lor, și cađind, la eșirea din acel torent, în mânilor mániei și a rësbunării sale. Unde sunt acum între noi înțelepții? dice apostolul; și un om fie capabil a governa universul, pöte merita acest nume. din dată ce pöte uita ceia ce este el și ce trebuie sa fie?

Insfârșit, fraților mei, ce întipărire face în noi nestatornicia tuturor celor ce se trec, mörtea vecinilor noștri, a prietinelor noștri, a concurenților și a mai marilor noștri? Noi nu cugetăm că vom să le urmăm curând; nu cugetăm la alta de cât să ne îmbrăcăm cu podóbele și averile lor; nu cugetăm la puținul timp de care s'au bucurat ei de dënosele; noi cugetăm numai la plăcerea ce au simțit avëndu-le; ne grăbim să ne folosim de rămășițele unii altora; noi ne asemănam acelor soldați nebuni cari, aflându-se în rësboi; și în timp pe când consoții lor cad din töte părțile, chiar lângă ei, sub ferul și focul dușmanului, se împovorează de haïnele lor; și abea s'au îmbrăcat, pe când o lovitură de mörte le răpește odata cu viața acea povóră zadarnică cu care atunci chiar se îmbrăcase. Asemenea, fiul se face chironom părintelui, îi închide ochii, îi urmează rangului seii, averilor, dignităților, îl conduce până la mormënt, și în loc să se folosască de cele de pe urma sfătuirii ale părintelui seii, sa se întristeze de pierderea sa, sau cel puțin să se desamăgiască de lucrurile aceste pămëntești prin o privire ce i-au pu; înaintea ochilor nimicia lor și care neîncetat îi anonsază tot aceiaș sórtă,

să retrage mai ocupat, mai mișcat de titlurile cele nouă cu care îi îmbrăcat.

Môrtea acelor ce ne încungiură nu'i pentru noi o învățatura mai folositoare; un cutare lasa un post vacant, și ne grabim spre al cere; un altul ve înainteză cu o tréptă în slujba; cesta-lalt sfârșește cu el niște pretenție ce era supărătoré; cela-lalt ve lasă favorul domnului singura persóna ce putea să fie rival; un altul însfârșit ve apropie de o dignitate, și ve deschide căile la un loc mai înalt care nu l'ați fi putut pretinde de cât după dînsul, și între acestea, ne reînsufleșim, luăm nouă măsuri, facem nouă proiecte; și, departe de a ne desamăgi prin exemplu celor ce i-am vedut murind, iesă chiar d.n cenușa lor niște scînteî fatale, ce reaprind tóte dorințele nóstre, tóte atașamentele nóstre pentru lume; și môrtea, acésta icóna atât de tristă miseriei nóstre, renaște mai multe patimi între ómeni, de cât chiar tóte iluziile vieții. Deci, ce póte să ne deslipescă de acésta lume miserabila, fiind că môrtea nu servește de cât a stringe legaturile mai tare, și a ne împietri în rătăcirea ce ne lipește de ea?

Aice, fraților mei, nu întreb de cât rezonul. Care sunt consecvențiile firești ce póte să traga singur bunul înțeles din nesiguritatea morții?

Intai, ceasul morții este nesigur; fie-care an, fie-care ți, fie-care minunt póte fi cel de pe urmă al vieții vóstre. Deci este o nebulie de a ve lipi de tóte cele ce au să trecă într'un minunt, și de a perde prin acésta singurul bine ce nu va trece nicî odata; tot ceia ce faceți numai pentru pămînt trebuie să vi le închipuiți perdute, fiind că n'o să luați nimic din ele de cât cele ce'ți fi făcut pentru cerin. Așa dar, împărățiile lumii și tóta gloria lor nu trebuie se precumpenescă un minunt interesele vóstre cele vecinice, fiind-că avuțiile cele mari nu ve asigurézi o ți mai mult, și singurul folos ce puteți trage din ele este, o supărare mai amară, când va trebui, pe patul morții, a ve despărți de e'le pentru tot-déuna. Deci, tóte îngrijirile, tóte mișcarile, tóte dorințele vóstre trebuie a se întruni spre a ve face o avere nestricăciósă, o fericire vecinică, pe care nimine să nu v'o póta răpi!

Al doile, ceasul morții vóstre este nesigur, deci puteți muri în tóte zilele. De aceia dar, priviți tóte pasurile vóstre, ca pasurile unui murind ce așteptă în tot minutul să

vie spre ai cere sufletul seii; tóte lucrările faceți-le ca cum în minunt veți merge a da séma de dênsele; și, pentru ca nu puteți răspunde de timpul ce urméza, regulați ast-fel timpul de fața în cât să nu aveți nevoie în viitor pentru al îndrepta.

Insfârșit ceasul morții este nesigur. Nu îndelungați dar pocăința vóstră; nu întârziați de a vé întórce cătra Domnul; timpul grăbește; voi nu veți putea răspunde chiar pentru o di, și încă prelungiți pocăința la un viitor departat și nesigur! Dacă din nebagare de séma ați fi bėut o otravă omorît re, ați amâna ore la un timp departat leuire ce grăbește, și care singură póte să vé readucă la viața? Mórtea ce o purtați în sinul vostru îngădue ore prelungiri și amânari? Iată starea vóstră. De sunteți înțelepți, luați din minut îngrijirile neaparate; voi purtați mórtea în sufletul vostru pentru că purtați pécatul; grăbiți-vé de al vindeca; tóte minuntele sunt prețioase celui ce nu póte răspunde nici de unul; bėutura otravită ce inveninéza sufletul vostru nu vé va duce departe; bunatatea lui Dumnedeu vé proforéză încă vindecarea; grăbiți-vé, încă odata, grăbiți-vé a vé folosi de ea pe când încă vé lasă timp. Ar mai trebui încă îndemnuri de a vé hotări? N'ar trebui să fie de ajuns aretându-vé bine-facerea vindecării? Pe un nenorocit pe care valurile îl atrag în perdare, ar trebui să'l îndemne spre a se folosi de mijlócele ce i să infătoșaza? Voi vé apropieți de ceasul cel de pe urmă; într'o clipială de ochi o să vé infătoșați înaintea tronului lui Dumnedeu; puteți întrebuița cu folos minuntul ce vé rămâne. Mai toți acei ce mor în tóte dilege în ochii voștri perd acest minunt fără a să fol si de el. Voi imitați nepăsării lor; aceeași surpriză vé aștepta; veți muri ca și ei mai nainte de a fi început a trăi mai bine. Lor li s'au fost înștiințat acesta, și voué de asemenea vé înștiințam. Nenorocirea lor vé lasa nesimțitori; și sórta nenorocita ce vé aștepta nu va mișca mai mult pe acei cărora le vom înștiința-o odata. Caci acésta'i o clironomie orbéscă ce trece de la părinte la firu, și care să pururește pe pământ. Noi toți voim a trăi mai bine și murim mai nainte de a începe a trăi mai bine.

Iată, fraților mei, cugetări înțelepte și firești unde trebuie să ne ducă nesiguritatea ceasului nostru celui mai de pre urmă.

PARTEA A DOUA

Omul nu iubeste a se ocupa de nimicicia și micșurătatea sa; tot ce-i aduce aminte de origina sa, îi aduce aminte asemenea de sfârșitul setii, îi rapește mândria, îi atinge iubirea ființei sale, îi lovește din temelie toate patimile sale, și-l aruncă în niște gândiri negre și triste. A muri, a perde toate cele ce ne încungiura, a intra în adâncimile vecinicii; a ajunge cadavru, mâncarea vermilor, gróza ómenilor, uritul depozit al unui mormânt; numai singurá acéstă privire revoltézi toate simțirile, turburá mintea, înegrește imaginația, înveninéză tótá dulcéța vieții noastre. Nu cutezám a pironi privirile noastre asupra unei icóne atât de înfricoșate; îndepártám acéstă cugetare ca cea mai trista și mai amara din toate; de tot ce ne póte aduce aminte de acéstă icóná, ne temem, fugim, ca cum ea ar grabi pentru noi ceasul cel de pe urma. Sub pretext de înduioșare, nu suferim chiar sa ne vorbésca de niște per óne scumpe pe care mórtea ni le-aú rápit; ba încá se iaú mészuri spre a ascunde ochilor noștri locurile în care locuiesc, portretele unde trásurile lor sunt încá vii, tot ce ar putea deștepta în noi, cu ideea lor, aceia a morții ce ni le aú rápit. Ne temem încá de niște istorisirii jalnice, ajungem cu îngrozirile noastre până la cele mai copilárești superstiții; vedem pretutindene niște prediceri nenorocite a morții noastre, în vedeniile unui vis, în cántecul nopturn a unei paseri, în niște evenimente încá mult mai vrednice de rís; noi credem cá o vedem pretutindene, și chiar pentru acésta ne silim a o perde din vedere.

Fraților mei! aceste îngroziri peste mészura erati vrednice de ertat págánilor pentru carii mórtea era cea mai mare din nenorocirii, fiind-cá îi nu așteptáu nimicá dincolo de mormânt, și cá, tráind fará nadejde, mureauú fará mângáere. Dar creștinilor, îi fórté de mirare, ca mórtea sá le fie atât de grozavá, și cá, spaíma aceștii icóne sá le servésca chiar de pretext spre a o departa din cugetarea lor.

Dacá mórtea este nesigurá, eú dic, cá aveți dreptate de a vé teme de ceasul cel mai de pe urmá; dar fiind cá este sigurá, nu înțeleg, numai pentru cá vi se pare înfricoșatá, cum de nu vé ocupați de ea; mi se pare din protivá cá cu cât nenorocirea de care sunteți amenințați este cumplitá, cu atáta ar trebui sá nu o perdeți din vedere, luând mészurile cele neaparate pentru a nu fi surprinși de ea. Ce! cu cât

primejdia, vě amenințã, cu atãta sunteți nepãsãtori? Ingrozirile cele peste měsurã v'ar vindeca de acea fricã înțeleptã care lucrězã mãntuirea vóstrã? Și pentru cã v'ați teme prea mult n'ați gãndi la nimicã? Însã care e omul acela pe care ideea prea vie a primejdiei îl liniștește și'l asigurězã? Dacă ar trebui se mergeți pe o carare strĩmtã și lunecóșã, încunjuratã din tóte pãrțile de prãpãstii, ați poronci sã vi se lege ochii ca nu cumva se vedeți primejdia, și de fricã ca nu cumva adãncimile prãpãstiei sã vě siliascã a vě întórcē capul? Ah! scumpii mei ascultãtori, voi vedeți morměntul deschis la picioarele vóstre, acest obiect înfricoșat vě turburã; și, în loc de a cãuta în înțelepciunea religiei tóte îngrijirile ce vě proforeazã spre a nu cãdea fãrã veste în acěstã grópã, vě legați însi-vě ochii pentru a nu o vedea; vě faceți petreceri veselitoare pentru a vě șterge ideea din spiritul vostru; și, asemenea acelor victime a pãgãnismului, alergați la altarul arderei cu ochii legați, încoronați de flori, încunjurați de danțuri și de strigãte de bucurie, pentru a nu cugeta la termenul fatal unde acěstã pompã vě conduce, și pentru a nu vedea altarul, adecã patul morții, unde în curãnd o sã fiți jãrtfiți.

Pe lângã acestea, dacã depãrtãnd astã cugetare ați putea de asemenea departa și mórtea, îngrozirile vóstre, ar avea cel puțin o desvinovãțire. Dar, cugetați la ea sau nu cugetați, mórtea tot înaintězã; fie-care silințã ce faceți pentru a departa aducerea aminte, vě apropie de ea, și la ceasul însemnat ea va sosi. Ce vě folosiți deci înturnãndu-vě spiritul de la acěstã cugetare? Micșorați cu acěsta primejdia? O adãugiți încã; prin acěsta surpriza v'o faceți neîncunjuratã. Alinați gróza acestui spectacol ascundĩndu-vo? Ah! îi lasați tot ce are mãi grozav. Dacă v'ați face cugetarea morții mãi familiarã; spiritul vostru cel slab și sficios s'ar deprinde pe nesimțite; ați putea puțin cãte puțin a a vě proni acolo privirile, și a v'o închipui fãrã turburare, sau cel puțin cu supunere, pe patul morții; ea nu ar mãi fi pentru voi un spectacol nou. O primejdie vědută de departe n'are nimicã înspãimãntãtor; mórtea nu'ĩ înfricoșatã de cãt întâia datã când cine-va își aduce aminte de ea; și ea nu'ĩ de temut de cãt când este neprevědută.

Dar póte îmi veți dice, cã de ar gãndi cine-va numai

la mórte, s'ar perde mintea. S'ar perde mintea? Dar atâtea suflete credincioase ce amestecă acéstă cugetare în tóte faptele lor, și carii din acéstă aducere aminte își fac friul patimilor lor, cel mai puternic motiv a credinței lor; dar atâta stréluciți pustnici ce se închideau de vii în niște morminte pentru a nu perde din vedere icóna morții; dar sfinții carii muriau în tóte dílele ca apostolul, pentru a nu muri vecinic, s'aú perdut mintea? V'ați perde mintea? Adecă ați privi lumea ca un exil; plăcerile ca o beție; păcatul ca cel mai mare din nenorociri; posturile, onorile, favorul, averea ca niște visuri; mântuirea ca cel mai mare și singur înteres; asta să chiamă a perde mintea? Fericită nebunie! e! de ce nu ești chiar de astă-dí din numărul acestor înțelepți nebuni! V'ați perde mintea? Dar, acéstă minte falșă, lumescă, plină de mândrie, nebunatică, care vé amăgește; dar, acéstă minte stricată ce întunecă credința, ce autorisază patimile, ce ne face a protimisi timpul mai mult de cât vecinicia, a lua umbra pentru adevér, și carerătăcește pe toți ómenii; dar, acéstă minte vrednică de plâns, acéstă deșartă filosofie ce privește ca o slăbăciune a ne teme de un viitor. Insă acéstă minte înțeleptă, strélucită, moderată, creștinească; insă acéstă înțelepciune a șarpelui, atât de mult recomandată în Evangelie, numai în acéstă aducere aminte o veți găsi-o; insă acéstă înțelepciune mai prețioasă, díce st. duh, de cât tóte comorile, și de cât tóte cinstirile pămêntestii; acéstă înțelepciune atât de cinstitoare omului, și care'l înalță atât de sus mai presus de sine însuși; acéstă înțelepciune ce aú format atâta eroi creștini, acéstă înțelepciune, dic, este icóna tot-déuna față a ceasului vostru celui din urmă, ce va înfrumuseța sufletul vostru. Dar acéstă cugetare, veți adăogi, dacá cine-va s'ar pune-o în minte și de s'ar ocupa neîncetat de ea, ar fi în stare de al face a părăsi totul, și al arunca în niște hotărîri silnice și extreme; adecă, v'ar deslepi de lume, de viciuri, de patimile și de desfrînările vóstre, pentru a vé face se purtați o viață curată, regulată și creștinească. Iată ce numește lumea hotărîri silnice și extreme.

Fraților mei! asta'i o ingratitude neertată cătră Dumnezeu depărtând cugetarea morții, numai pentru că vé turbură și vé neliniștește; căci acéstă impresie de frică și de îngrozire este o îndurare deosebită de care Dumnezeu

vē favorisază. Asta deci este o îndurare ce Dumneđeū v'o face spre a da aceştii cugetări atâta putere în suflul vostru. Numai acésta este calea prin carea voeşte a vē aduce cătră dînsul; de veţi eşi vr'o dată din rătăcirile vóstre, numai prin acésta veţi eşi, căci mântuirea vóstră îi lipită de acéstă lecuire.

Ce faceţi deci depărtând acéstă cugetare, pentru că vē aruncă în nişte îngroziri mântuitoare? Vē lipsiţi de singurul ajutor ce póte să vē uşureze întórcerea cătră Dumneđeū; faceţi nefolositoare o îndurare ce este neaparată. Tremuraţi, scumpii mei ascultători, ca nu cumva inima vóstră să se împetrescă înaintea acestor îngroziri mântuitoare; ca nu cumva să ajungeţi spre a privi cu un ochiū nepăsător şi liniştit priveliştile cele mai falnice; ca nu cumva Dumneđeū să rădice de asupra-vē acest mijloc de mântuire şi să vē facă nesimţitor la tóte îngrozirile religiei.

Atuncea icóna morţii vē va lăsa tótă liniştea vóstră; atuncea, eşind de la privelişte falnică, veţi alerga la plăceri; veţi privi cu aceiaşi ochi saū un cadavru înfricoşat, saū obiectul vinovat al patimilor vóstre. Atunce să ştiţi că îndurarea dumneđească aū fugit de la voi. Folosiţi-vē deci de acéstă simţiciune spre a regula şi a îndrepta moravurile vóstre, până ce Dumneđeū v'o lasă încă; apropieţi de voi acele obiecte ce pot a întipări în voi acéstă icónă, până ce póte încă să turbure pacea cea falsă a patimilor vóstre; veniţi câte odată la mormintele strămoşilor voştri, meditaţi în fiinţa cenuşei lor asupra nestatorniciei lucrurilor pămēteşti; veniţi de ai întreba câte odată ce le-aū rămas, în locuinţa cea întunecósă a morţii, din plăcerile, din dignităţile şi gloria lor; veniţi voi însuşi deschideţi aceste triste locuinţe; şi din ceia ce aū fost odiniórá înaintea ochilor voştri, priviţi ce sunt acum; o figură fantastică a căria înfătoşare n'o puteţi suferi, o adunătură de vermi şi de putregiune. Iată ceia ce sunt înaintea ochilor omenesţi; dar ce sunt înaintea lui Dumneđeū? Scoboriţi-vē înşi-vē cu duhul în aceste locuri de grózá şi de împuţaciune, şi alegeţi-vē acolo mai dinainte locul; reprezentaţi-vē înşi-vē, în ceasul cel mai de pe urmă, întins pe patul durerilor, luptându-vē cu mórtea, mădulările amorţite, şi acum cuprinse de o rēcélă mortală; limba acum legată cu lanţurile morţii, ochiū voş-

tri țintiți și nemișcați, acoperiți de un nour negru înaintea căruia totul începe a se perde; vecinii și rudele înjurul vostru, făcând juruinți nefolositoare pentru sănătatea voastră, îndoindu-vă gróza și părerea de rău prin suspinele și mulțimea lacrărilor lor, pe preotul lui Dumneđeu lângă patul vostru, semnul mântuirii, atuncea singurul ajutor și nădejde, în mânilor sale; cu cuvintele credinței. misericordiei și încrederei în gura sa. Apropieti-vă acest spectatol atât de instructiv și interesat; voi înși-vă atuncea, în tristele mișcări acelei din urmă lupte, ne mai dând semne de viață de cât în convulsiile ce anonsază mórtea voastră; tóte lumea perind pentru voi; despoiați pentru tot-de-una de dignitățile și titlurile vóstre; însoțiți de singurile vóstre fapte și gata a vă înfațosa înaintea lui Dumneđeu. Asta nu' i o predicere; ci' i istoria tuturor acelor ce mor în fie-care di în ochii voștri, ce vă prevestește pe a voastră. Aduceți-vă aminte de acest minunt cumplit; căci veți ajunge la el, și dioa póte nu' i departe. Dar însfârșit ori cât de departe ar fi veți ajunge la ea, asta va fi mâni sau poimâni; și singura mângâere ce veți avea atuncea va fi că ați făcut din tótă viața voastră o studie și pregătirea morții.

Insfârșit, suiți-vă până la isvorul acestor înfricoșări ce vă fac icóna și cugetarea morții atât de grozavă; și veți găsi-o fără îndoială în încercăturile unei conștiinți inovate. Și dar, nu este mórtea care vă sparie și de care vă temeți, ci dreptatea lui Dumneđeu care vă așteptă dincolo, pentru a pedepsi necredințele și desfrînările vieței vóstre, și pentru că nu sunteți în stare de a vă înfațosa înaintea lui, plini de ranele cele mai rușinoase, ce desfigurează în voi chipul sêi; și că, a muri în starea în care sunteți, ar fi pentru voi o perđare pentru toți vecii. Curățiți-vă deci conștiința; sfârșiți și pocăiți-vă de patimile vóstre cele inovate; aduceți pre Dumneđeu în inima voastră; nu înfațosați nimic ochilor sêi care să atragă mânia și muncile sale; puneți-vă în stare de a putea nădeđui ceva de la nemărginita sa îndurare după mórte; atuncea veți vedea apropiindu-se ist de pe urmă minunt cu mai puțină frică și înflorare; și jertfa ce' i fi făcut acum lui Dumneđeu, de lume și de patimile vóstre, nu numai că va ușura. dar încă va face dulce și mângâiosă jertfa ce' i veți face atunci de viața voastră.

Căci, spuneți-mi, fraților mei, ce are mórtea în sine a-

tât de înspăimântător pentru un suflet credincios? De ce'l despărtește ea? De o lume ce va peri, și care este patria celor ce sunt în blestemul lui Dumnezeu; de avuțiile sale ce'l încurcâu, acărora întrebuintare îi încunjurată de pericole; de rudele și prietiniî săi, cariî curând o săi urmeze; de trupul său, ce aî fost până atunce saî stîncă nevinovăției sale, saî pedica vecinică a sfintelor sale dorinți; de stăpânii și supușii săi, din cariî, cei întei prețindeaî adese de la el niște slujbe vinovate, și ceia-lalți il făceaî răspundător de necredințele și crimele lor; de posturile și dignitățile sale, care, îi înmulțau datoriiile, îi adăugeau pericolile; însfârșit de viața sa ce nu era pentru el de cât un exil, și o dorință de a fi scapat din el. Ce'i dă mórtea pentru cele ce'i răpește? Ii dă niște avuții nestricăciose, și pe care nimene nu i le va mai putea răpi; plăceri vecinice, pe care le va gusta fără frică și fără amărăciune, scaparea de toate patimele sale, ce fusese pentru el un izvor neîncetat de neliniștiri și supărări; o pace neschimbăciósă, pe care n'aî putut nici odată să o afle în lume; deslegarea de toate legăturile ce'l legaî de pământ, și care'l țineaî ca pre un captiv; însfârșit împreuna petrecerea cu dreptii și cu fericiții, în locul acelia, a ómenilor păcătoși de care el se desparte. Și ce este atât de plăcut în viața asta, o Dumnezeu! pentru un suflet credincios, care să'l pótă lipi de el? Pentru el este o vale a plângerii, unde pericolile sunt nesfârșite, luptele în toate dîilele, biruințele rari, căderile neînălaturate; unde trebuie totul a refusa simțirilor sale; unde toate ne ispitesc, și toate ne contrariiază; unde de cele ce sunt mai plăcute de acele trebuie a fugi și a ne teme; într'un cuvînt, unde, dacă nu veți suferi, dacă nu veți plânge, dacă nu vè veți lupta până la sînge, de nu vè veți împrotivi neîncetat, dacă nu vè veți urâ pre voi însi-vè, sunteți perduți. Ce aflați în aceste atât de plăcut, atât de atrăgător, atât de puternic de a lipi un suflet creștinesc? Și, a muri, nu'i un triumf și un câștig pentru el?

Așa dar, fraților mei, mórtea este singurul punct de vedere și singura măgâere ce sprijinește credința dreptilor. De gem ei în întristări, ei știu că sfârșitul nu'i departe; că necazurile cele trecătoare acestei vieți, vor fi urmate de o slavă vecinică; și, în această cugetare, ei află un izvor vor nesfârșit de răbdare, de tărie, de veselie. De simțesc

ei furiile patimilor înălțându-se în contra duhului, și a-prindînd în ei acele mișcări primejdioase ce aduc nevino-văția până la țermurile prăpastiei; lor nu le este necunoscut că după desfacerea trupului pămîntesc, vor fi cerești și spirituali; și atunci, scapați de toate aceste ticăloșii, vor fi asemenea îngerilor cerului; și acest suvenir îi sprijinește și îi întărește. De sunt apasați sub greutatea jugului lui Iisus Christos, și credința lor, mai slabă încă, este gata a se poticni sau a cădea sub greutatea asprelor datorii a le Evangheliei. Ah! ȕioa Domnului nu'i departe; ei se apropie de fericita răsplătire; și stârșitul călătoriei lor, ce acum o vîd, îi însufleț_eză, și îi împuternicește. Ascultați, cum mîngăea odinioară apostolul pe cei întăi credincioși: Fraților, le ȕicea el, vremea este scurtă, ȕioa se apropie, Domnul este la ușa, și nu va întărȕia; bucurați-v_e dar, și iarăși ȕic bucurați-v_e. Asta era t_ota mîngăerea acestor omeni prigoniti, ocăriti, proscriși, căleați în picior_e, priviti ca gun_oele lumei, defăimarea jidovilor și batjocura nobililor. Ei știaut că m_ortea era se le ștergă lacrămile; și că atunci nu va mai fi pentru ei nici scărbă, nici durere, nici suferință; că totul va fi pentru ei nou acolo; și ac_astă cugetare alina t_ote necazurile lor. A! să le fi ȕis acestor generoși mărturisitori ai redinței că Domnul nu'i va face să guste m_ortea, și că'i va lasa vecinic pre păm_ent; ac_ăsta ar fi mișcat credința lor, și ar fi lovit în statornicia lor; și, răpindu-le ac_astă nădejde, le-ar fi răpit t_ota mîngăerea lor.

Voi nu v_e mirați, fără îndoială, fraților, fiind-că pentru niște omeni întristați și nenorociți, precum erau ei, m_ortea trebuia să se pară o mîngăere. V_e înșalați; a! nu era prigonirile și suferințele lor ce le pricinuiaut nenorocirile și întristările lor, căci în aceste sta bucuria, mîngăerea și slava lor; noi ne lăudăm în necazuri, ȕiceau ei; ¹⁾ ci era departarea unde trăiaut încă de Iisus Christos; și pentru ac_ăsta plîngeau neîncetat, și le erau m_ortea atăt de dorită.

Până încă suntem în trup, ȕicea apostolul, noi suntem departați de Domnul; și astă departare era o stare tristă și cumplită pentru acești omeni credincioși; t_ota evlavia să cuprinda întru a dori unirea n_ostă cu Iisus Christos capul nostru, a suspina după fericitul minunt ce ne va încorpora cu toți aleși întru împ_erăția sa; care este scopul tuturor

1). Rom. ca. 5. s. 3.

dorințelor lui Dumnezeu. Noi suntem pe lumea acésta, ca niște ramuri despartite de tulpina lor; ca niște riuri departate de obârșia lor; ca niște streini rătăcind departe de patria lor; ca niște captivi înlanțuiți într'o închisóre cari așteptă liberarea lor; ca niște fiș departați pentru un timp de cliromonia și de casa parintésca; într'un cuvânt ca niște mădulări despartite de trupul lor. De când Iisus Christos șeful nostru, s'aũ suit la ceriu, nu este mai mult aice locuința noastră; noi așteptăm fericita nădejde și venirea Domnului; acéstă dorință face totă evlavia și mângâierea noastră; și un creștin ce nu dorește acest fericit minunt, se teme de el, și'l privește încă ca pe cel mai mare din nenorociri, același anatema lui Iisus Christos; prin asta arată că nu voește a avea parte cu el, se lepădă făgăduințele credinței, și de gloriosul nume: de concetațen al cerului; prin asta dovedește că și caută fericirea pe pământ, se îndoește de un viitor, privește religia ca un vis, și crede că totul să sfârșește cu viața.

Nu, fraților, mórtea este fórte dulce și dorita pentru un suflet drept. Ajungând la acest fericit minunt, el vede fără părere de rău perind o lume ce nu i s'aũ părut nici odată de cât o adunatură de fum, și pe care nici odată n'aũ iubit'o. Ochiul se se închid cu plăcere despre toate acele spectacole ce prosforéza pământul, pe care de-a-pururea le prive ca o decorație momentană. și ca niște iluzii primejdióse. El simte fără turburare, ce dic, cu plăcere, acest trup muritor, ce fusese materia tuturor i-pitelor, și isvorul fatal a tuturor slabiciunilor sale, îmbracându-se cu nemurirea. El nu are nici o părere de rău pentru nimic pe pământ, unde nu lasă nimica, și de unde inima sa sbóra de odată cu sufletul; El nu se tinguéște că se rápește de la mijlocul călătoriei sale și că și sfârșește dílele într'o vârstă încă înflorindă. Din protivă, el mulțamește Mântuitorului său că i-aũ scurtat necazurile cu anii săi, că n'aũ cerut de la el de cât jumétatea datoriei sale pentru prețul veciniciei și că aũ mărginit în puțin jértfa sa, ca nu cumva o petrecere mai îndelungată în lume să'i strice și să'i înșale inima sa. Luptele și silniciile sale cu care atâta de mult s'aũ luptat în contra slabiciunilor trupului, i se înfătoșazi atuncea fórte plăcute cugetări. El vede că totul se perde afară de ceia ce aũ făcut pentru Dumnezeu; că tóte'l părăsesz, avuțiile, rudeniile, prietini, dignitățile, afară de faptele sale; și să

cuprinde atunci de o bucurie că nu ș'aú pus credința sa în favorul prinților, în fiú ómenilor, în deșartele nădejdi a le averei, și în tóte cele ce vor se péra; ci numai în Domnul care rămâne vecnic, și în sinul caruia merge sa afle pacea și fericirea, pe care nu o pot da nici de cum creaturile. Ast-fel, liniștit pentru trecut, desprețuind timpul de față, cuprins de bucurie că aú ajuns viitorul singurul obiect al dorințelor sale, vėđėnd acum sinul lui Avraam deschis pentru al primi și pre Fiul lui Dumnezeu ședėnd de a drėpta Tatălui, țind în mánele sale corona cea nemuritoare, a-dórme în Domnul. Să duce de cătră spiritile bine-făcėtore în locuința sfinților și să reintórce de unde aú fost eșit. Dee Domnul, fraților, spre a vedea ast fel sfârșindu-se călėtoria vóstră. Amin.

(Din operele lui Masillon)

Acest discurs a fost tradus de I. P. S. Mitropolit Primat *D. D. Iosif*, pe când era Diacon la Sânta Episcopie a Eparchiei Hușilor, la anul 1851 Septembrie.

DESPRE FORMELE

ȘI

CARACTERISTICA PREDICĂMENTULUI BISERICESC.

Maî înainte de a ne ocupa cu desfășurarea formelor și caracteristica oratoriceî bisericești vom dice câte-va cuvinte despre oratorică în genere și despre desvoltarea predică-
mântului în special.

Cicero, vestitul orator păgân la Romani dice despre arta oratorică următoarele: „Magnum quoddam est onus, atque munus suscipere, atque profiteri, se esse omnibus silentibus, unum maximis de rebus magno in conventu hominum audiendum“¹⁾.

Orațiunea liberă, bine regulată și publică este grea cu privire la nenumerósele și feluritele moravuri, datine, cultură, educațiune și credința auđitorilor. grea cu privire la tóte lucrurile pe cari trebuie oratorul să le cunósca și să le înțelégă, grea, pentru că oratorul trebuie să strébată până în inima și rărunchii auđitorilor sêi, ca ei să pricepă cele bune, să-și deștepte simțirea și să-și înduplece voea lor.

Orațiunea cea deplină și perfectă este asemenea unei statue sau a unui tablou lucrat cu multă artă, carele ne încătenéză privirea la el și nu'l putem destul admira.

Oratorica este o artă frumoasă și ce este maî mult, ea

¹⁾ Cic. de orat. 1. 35. n. 116.

este și o știință înaltă, care întrece pe ori-care alta, când consideram ideile sublime și eleganța expresiunelor ei.

Cu cât mai important și mai greu este predicamentul bisericesc, căci el are de scopul său principal *îndreptarea și sântirea omenirei*. Acel, ce se luptă viața sa întrégă pentru acest scop sublim cu succes, numai el se poate *numi învețacel adevărat a lui Christos*. Învețătura adevărată și dumnezească este mediul ce vindecă sufletul omnesc, și carele nu este compus din plantele și mineralele pământului, ci din cuvintele ceriului, din limbele profeților, evangeliștilor, apostolilor și a st. părinți.

Frumosă definițiune ne presintă despre ea st. Ioan gură de aur, când *dice*: „Prin cuvântul de învețătura cea dumnezească, prihana se osîndesce, fapta cea bună se laudă, îmbuibarea se probozesce, cumpătarea și înfrînarea se proslăveșce, mândria se rușineză, umilința se slăvesce. Acest cuvânt curge din gura predicatorului ca o doctorie de multe feluri, alcătuită de tot felul de părți“¹⁾.

Mai pre sus de cât profeții vechiului testament prin gura căroră vorbi Iehova, Domnul poporului ales, introduse Salvatorul lumii cuvântul dumnezeesc ca oficiu de cea mai mare importanță și sânteniă prin darul spiritului sânt pogorît din ceri în chip de limbă de foc preste capetele st. săi învețacei și apostoli. Și el singur, petrecând pe pământ, dete prin modele de cuvântări direcțiune adevărată acestii arte sante.

Prin discursuri simple dar mișcătore și atrăgătore și-au câștigat Domnul inimele celor ce-l ascultau. El le esplică auditorilor curioși clar și înțeles adevărurile cele mai sublime, deșteptă în ei convingeri surprîndetore despre demnitătea și despre viitorul omului, despre raportul său față cu Dumnezeu, și despre ființa și scopurile dumnezeesci față cu omenirea.

Iată ce ne spun evangeliștii despre Salvatorul nostru în privința acesta: „Și a strébătut Iisus tótă Galilea înve-

¹⁾ Ioan g. d. a. Cuv. XXVI, pg., 261 et 263, edit Melchisede .

tând în sinagogele lor, și predicând evangelia împărăției ¹⁾ și mult mai mulți au crezut pentru cuvântul lui“ ²⁾.

Dovada despre predicarea Domnului este și cuvântarea sa de pe munte, de asemenea și cuvântările când ședea el lângă mare, apoi cuvintele despre umilință, despre scandle, despre dărămarea templului și decadența poporului israelitean.

Domnul combate prin cuvântări sublime lingușirea și fățărnicia, el mângăie și-i întărește pe cei ce se pocăiesc și nu trece cu vederea nici o ocașie, ca să îndrepteze omenirea și s'o rădăce din orbia poftelor pământesci „la cunoștința celor înalte, divine și eterne“.

Ca un al doilea corp ne-au lăsat Domnul după înălțarea sa la cer *cuvântul*. Prin cuvântul său Salvatorul trăește în mijlocul nostru, el se mișcă dimpreună cu noi, lucrază în noi și pentru noi descoperindu-ne înaintea noastră toate misterile credinței ce ne au lasat. În sensul acesta scrie Tertulian dîcînd: „Christus sermonem constituens vivificatorem..... eundem etiam carnem suam dixit“ ³⁾.

Cu multa și sântă ardore au urmat sântii apostoli și învățăceii Domnului în sântul oficiu învățatorial conform ordinului primit prin cuvintele: „Mergeți în totă lumea și bine-vestiți evangelia tuturor popórelor“ ⁴⁾, de asemenea și urmașii lor,—st. părinți, arhiereii și preoții. Dintre cei d'întăi amintim ca oratori bisericești eminenti și autori de opere oratorice pe la începutul creștinismului: pe Origen, Grigori de la Nazianz, Ciprian, Clements de la Roma, Ignatie, Policarp, Herma, Tatian, Atenagora, Teofil, Clement al Alexandriei, Eusebiu, Eustatie, Atanasie, Macarie, Ciril, Efreim Sirul, Vasile cel mare, Grigorie de la Nisis, Ioan gură. de. aur, Ciril al Alexandriei, Augustin și alții.

Despre st. apostoli știm cu toții, că ei s'au împrăștiat în totă lumea și au lătit creștinismul prin puterea cuvân-

¹⁾ Mat. 4. 23.

²⁾ Ioan. 4. 41

³⁾ Tertul. de resurr. 37.

⁴⁾ Luca 8. 15.

tului dumnezeesc în mod minunat de la țărmurile Jordanelui până la malurile Tibrului și al Istrului. Imediat după primirea spiritului st. a convertit st. Petru în Ierusalim prin predicare ca la cincî mii de bărbați. Cine a vorbit apoi mai elocent de cât arhidiaconul Stefan înaintea arhiereului Iudeu? Cine mai atrăgător de cum Filip în Samaria, și st. Pavel în Atena și Efes?

Regele oratoriceî bisericești st. Ioan gura de aur asemănădă biserica cea lipsită de predicamēt, c'un oraș, carele nu se pōte apăra, cu o corabie fără de conducător, expusă la vijor și la fortune. El singur era atunci mai întristat, când îl rețineau alte afaceri neevitabile de la bine-vestirea cuvētului dumnezeesc, iară când se afla bolnav, a descris prin cuvinte mișcătore dorința sa ardēndă ce o avea pentru predicare.

Fer. Augustin dice iară: „că el n'a aflat o bucuriă mai admirabila, de cât în esplicarea st. scripturi, de aseminea nu doria Ciprian nimic alt ceva, de cât să mărturisască pre Domnul cu sângele său în mijlocul cuvētărei sale de pe anvon. 1).

Grigorie de la Nazianz istorisesce în necrologul său despre Efrem Sirul, cum-că acesta mișca mai tot-déuna adunarea întregă până la lacrimi, când vorbea despre umilintă, 2) dragoste și județul cel de pe urmă, iară el singur înfrēna prin elocința sa mânia și terorismul prefectilor. Prin trei cuvētări succesive a înlăturat Augustin bachanaliele fără de măsură ce se obicinuiău la sērbătōrea st. Leontie 3). Tot prin elocința a suprimat el jocurile din Mauritania, unde aruncau cu pietre așa de periculos, că să făcea mai tot-déuna mōrte de om. 4).

St. Vasile cel mare a descuiat prin o cuvētare hambarele bogăților pentru sermanii muritorii de fōme. Despre

1). Pontius in vit. Cypr. 17.

2). c. f. Grig, or. fun. in Ephr,

3). c. f. Augustin epist 29. ad Alypium

4). c. f. doct Christ 4. 24.

dînsul dîse prefectul lui Valențiu Cesarul: „Stêpâne suntem învinși de acest preot al bisericeii“. ¹⁾

Cît de important se considera predicămîntul acuma pe la începuturile creștinismului, acêsta o vedem de acolo, cã mulți părinți bisericești de alt-mintrelea de mare și înaltă considerațiune și forțe erudiți, *refusau chiar de a primi acest oficiu de orator bisericesc*, pentru cã nu se simțiau destul de apti și vîrsați în arta elocinței; p. e. Grigorie de la Nazianz și Fer. Augustin.

Grigorie dela Nazianz mai tratează în orat. I despre teologia: în mod estins, cã nu este fie-carele apt pentru oficiul oratoric, de asemenea sê exprimã și Ioan gurã de aur „de sacerdote“ și susține cã cuvîntul este o sabiã, carea trebuie mînuitã cu mare artã și precauțiune. Și în adevêr: Puțini sunt cari escelează în oratorica bisericească. Causele sunt, mediocritatea lor, lipsa de cunoștințã esactã a st. scripturi, și ce este mai mult de cãt tôte lipsa limbei pentru poporul carui i-se cuvintezã. Cine nu va fi pãtruns farmecul limbei unui popor și n'o va cunoște cum se vorbește ea de acel popor, cine n'o va fi supț limba acêsta de o datã cu laptele mamei sale și nu va fi studiat adinc comorile ei neprețuite, acela se va face ridicol înaintea publicului critic, sau prin espresiuñ nepotrivite și reũ respicate, sau prin lipsa de *copia verborum* cãnd va avea sã cuvinteze nepregãtit, sau prin stil greoiũ și neînțeles de toți auditorii, tot așa și acel ce nu va poseda practicã prin șiruri de anũ, culeasã din pãstoria sufletescã la felurite casuri și ocașiuñ și în contact neconținut cu poporul, cu moravurile, datinele și obiceiurile sale.

Un discurs ținut monoton, defectuos, într'o limbã fãrã putere, fãrã de cunoștințã de causã, fãrã de lucruri noui, fãrã de cutesanțã și fãrã de mãduvã, fãrã de plãcere și dibãciã, va necesita pe un orator cu cunoștințã, sã pãrãsascã un anvon mai destins, și sã se întorcã la poporul simplu ca sã urmeze de nou cu studiul și esperiențele oratorice prac-

¹⁾ c. f. Grig. Naz. orat. 43.

tice. Aici se potrivește proverbul latin carele sună: „Qui ascendit sine labore, descendit sine honore“. (Cine se înalță fără munca, cade fără cinste).

Un predicator adevărat trebuie să se aplice pentru *ori-ce anvon*, pentru orî și care public, atât pentru țeranî, cât și pentru orășeni, atât pentru lumea cea cultă și erudita, cât și pentru cei semiculti sau lipsiți cu totul de cultură.

Să trecem acuma la compunerea predicii. Aici vom vedea că predicatorul adevărat trebuie să-și alege pe lângă toate și un *fel de formă pentru predică*, care să satisfacă auditorilor săi.

Orî cât s'a-ă cercat oratoriî creștinî din vechime se află altă formă de cât cea a oratorilor profani în mare parte păgâni pentru predicele lor, ei nu s'a-ă putut desface de forma aceea, pe care o deprinseră de la învățatoriî lor păgâni, ei a-ă urmat nevrînd, se înțelege de sine, că cu multe schimbări în forma cea veche a lui Cicero, Demostenes, Aristofanes, Plato, Plinius, Cvintilian, Eshines, Lisias, Socrates ș. a. Aceștia se folosiau atunci de elocința politica, judecătorească și epideectică.

Acceptând și păgâniî culti cu miile creștinismul, s'a ivit și necesitatea de o formă și espresiune oratorică religioasă cultă și curată.

Păgâniî încreștinați ce erau deprinși la ast-fel de formă pretindeau și acuma ca creștinî o formă frumoasă pentru cuvîntările bisericesci, și oratoriî bisericesci instruiți în mare parte de păgâni, se obișnuiau vrînd nevrînd cu forma oratorică veche spre descoperirea adevărurilor nouă.

În școlile creștine se citeau autoriî păgâni, chiar și oratoriî noștri cei bisericesci din vechime, dintre cari sunt mulți clasici, citeau asemenea opere. „Este bine“, dice st. Vasile cel mare, a se alege lucrul și nu cuvintele, dar când se arată adevărul gol, el place mai puțin, este ca și bucatele care nu conțin nici măcar cele mai de lipsă pentru ca să fie gustoase“.

„Si insuaviter fiat ad paucos studiosissimos pervenit fruc-

tus ¹⁾ vescentes et discentes inter se aliquam similitudinem habent, propter fastidia plurimorum, etiam ea alimenta sine quibus vivi non potest condienda sunt“ ibid. Eară în alt loc dice marele părinte: „vestem quoque illorum praeceptorum accipere et habere licuerit, in usum christianum“²⁾.

Din acestea vedem că oratorii creștini cei mai eminenți acceptară forma predicămintului de la păgânismul clasic.

Pe umerii acestora s'au rădăcat predicămintul creștin și ajunsse înălțimea sa. El s'au dezvoltat apoi în forme mai multe, parte principale parte secundare. Chiar și până astăzi influențază mult elocința păgânismului clasic orațiunile creștine.

Ce se atinge de formele menționate, ele trebuie să fie un obiect special al îngrijirii oratorului bisericesc. Frumuseța unui altet robust, stă în raport strâns cu puterea sa fizică. Membrii corpului trebuie să stea frumos proporționați, corpul să nu fie nici prea cărnos, nici prea uscat. Nervii să fie cu oasele bine proporționați, față cu carnea și cu colórea. Ast-fel se condiționează și într'o predică reciproc forma cu ideia.

La compunerea unei predice jócă prin urmare forma rol însemnat. Să cercăm așa dar formele principale existente la predicămintul din zilele noastre.

Dacă am aflat materia și am înzestrat'o cu ideile ce ne-am decis să le dezvoltăm în predică, trebuie să clădim ca niște arhitecți iscusiți edificiul nostru, trebuie să punem tóte cele într'o armoniă și uniformitate, fără partile în proporțiune nimerită. Va se dica noi trebuie să înzestram predica cu o formă anumită, la din contra ar fi o predică diformă tot atâta, ca și când „s'ar străpune o parte din corpul omnesc din loc, în altă parte, înfătoșindu-ne un monstru, dar nici membrii trupului n'ar putea efectua funcțiunile lor, dacă cât de cât s'ar sminti din poziția naturală“³⁾.

¹⁾ Doct. chr. 4. 61.

²⁾ Doct. chr. 2 60.

³⁾ Om. Dr. Mitrof. pg. 491.

Ne întrebăm așa dar: óre ar fi putut ajunge predicatorii bisericesci ai creștinătăței de-a căroră putere oratorică s'a umplut pământul de credință în Christos până la marginele lumiei, și prin a căroră orațiuni maestre și înflacărătore sigilate sântii cu sângele lor adevărurile creștine, cari alții parășiau învăpăiați de iubire către Salvatorul nostru vetrele și avuțiile lor cu tóte amăgirele lumesci, și petreceau în post aspru, rugăciuni și în tot felul de lipse, în pesceri adânci, în pustii neumblate și în crăpăturile pământului, dacă cuvântările ce li se țineau n'ar fi fost perfecte și sublime nu numai în ceea ce privesce cuprinsul, dar și în privința formelor?

Ioan Berariu
paroch din Bucovina.

(Va urma).

DONAȚIUNI.

D-nul Nicolai Spiridon Patrichi cu soția sa Anastasia, domiciliat în comuna Cârja, plasa Târgul-Simila, jud. Tutova, oferind bisericeii cu hramul Nașterea M. Domnului din acea comună un policandru de bronz și un felon cu epitrahirul lui de plisă neagră, în valoare de 130 lei, să aduc mulțămiri din partea acelei biserici.

D-nii Fârtat Diță și fi sei Constantin, Ioan și Dimitrie Fârtat din comuna Crețeni, jud. Vâlcea, reconstruind cu propriile lor mijloace—cu un mic ajutor și din partea altor locuitori—biserica, din acea comună cu patronul Cuvioasa Paraschiva, li se aduc mulțămiri publice pioșilor creștini.

D-nul Velisarie Leontopolu, mare proprietar în comuna Comani, plasa Șerbănești, jud. Olt, bine voind a pardosi cu ciment biserica din acea comună, pentru care lucrare a cheltuit 1200 lei, precum și a construi din propria sa avere o nouă biserică la cimitirul acelei comuni, i să aduc mulțămiri pentru asemenea laudabile fapte.

D-nul Ștefan Popescu din comuna Hulubești, jud. Dâmbovița, bine voind a lega și a orna cu argint sânta Evangelie a bisericeii din cătunul Gâinești, pendinte de menționata comună, i să aduc mulțămiri din partea bisericeii din acea comună.

Locuitorii Filimon Dămian și Petrache Chiburtă din parohia Nicoreștii de sus, județul Tecuci, oferind cel întâi bisericeii cu patronul Cuvioasa Paraschiva suma de 500 lei, cu care s'a făcut pardosela din nou a bisericeii, s'a vărut și s'a reparat Catapetesma zugrăvindu-se din nou, iar cel al doilea suma de 130 lei cu care s'a făcut un rând de vestimente preoțești, li să aduc mulțămiri pioșilor donatori.

VIATA ȘI MINUNELE
CUIVOASEI MAICEI NOASTRE PARASKEVEL, CEI NOUE ¹⁾
ȘI
ISTORICUL SFINTELOR EI MOAȘTE.

„Dobândirea dismerdărei cei revnitore de cele pământestî, înțelepțește trecându-o cu vederea, te-ai rădicat cătră lăcașurile dumnezeesti, și izvor al tamăduirilor ai lăsat credincioșilor pră sfințit cortul teu, Maica pră laudată, a Moldaviei lauda cea cinstită, și solitore sigură, Paraskevo, nu înceta cu ferbințala a ruga pre Christos Dumneđeă pentru noî toți“. (Tropariul compus de Govdela).

„Dar duhovnicesc dela Dumneđeu luand, Cuivoasa Paraskevo, și dupa mörte minunele tale strălucesc, și ostenințele tale cele pustnicești, și nevoințele, întru myr cu bună myrėsma s'au făcut, și tuturor le dai din destul bölelor tamăduire, celor ce alergă cu credință la mormëntul tău“. (Stichira 1-a la Litie).

„Pilda infrănarii și izvorul cel ne'ncetat al Moldaviei, carea izvorăște noianuri de vindecări, pre Dumneđeasca Paraskeva cu cucernicie să o cinstim“. (Megalinaria, la finele cărții cu slujba Sf. Paraskevei. edit. 1841. Iași).

¹⁾. Se numește „cea nouă“ spre deosebire de altă sfântă Paraskevă veche, cunoscută sub numire de Cuivoasa muceniță Paraskeva, carea a pățimit în viacul al 2-le după Christos, și pre carea Biserica o serbeză la 26 Iulie.